

ГОДИШЕН ДОКЛАД

ЗА ДЕЙНОСТТА НА НАЦИОНАЛНАТА АГЕНЦИЯ ЗА ПРОФЕСИОНАЛНО ОБРАЗОВАНИЕ И ОБУЧЕНИЕ ПРЕЗ 2016 Г.

(приет с Решение на Управителния съвет на НАПОО
протокол № 01 от 08.02.2017 г.)

СЪДЪРЖАНИЕ:

ВЪВЕДЕНИЕ

РАЗДЕЛ 1. РАЗВИТИЕ НА СЪТРУДНИЧЕСТВОТО С ДЪРЖАВНИТЕ ИНСТИТУЦИИ, ОРГАНИЗАЦИИТЕ НА РАБОТОДАТЕЛИТЕ, НА РАБОТНИЦИТЕ И СЛУЖИТЕЛИТЕ, БРАНШОВИТЕ И ПРОФЕСИОНАЛНИТЕ ОРГАНИЗАЦИИ И АКАДЕМИЧНАТА ОБЩНОСТ ЗА УСЪВЪРШЕНСТВАНЕ НА НАЦИОНАЛНАТА СИСТЕМА ЗА ПРОФЕСИОНАЛНО ОБРАЗОВАНИЕ И ОБУЧЕНИЕ В КОНТЕКСТА НА ПОЛИТИКАТА ЗА УЧЕНЕ ПРЕЗ ЦЕЛИЯ ЖИВОТ

- 1.1. Участие в разработването, координирането и реализирането на стратегии, концепции, нормативни и методически документи в сферата на началното и продължаващото професионално образование и обучение и професионалното ориентиране
- 1.2. Създаване на условия и среда за ефективна работа на трипартитните органи за управление и дейност на Агенцията – Управителен съвет и Експертни комисии по професионални направления и по професионално ориентиране
- 1.3. Съвместни действия на НАПОО и Агенция по заетостта за осигуряване качеството на професионалното обучение на възрастни (безработни и заети лица)
- 1.4. Сътрудничество на НАПОО в рамките на сключените споразумения

РАЗДЕЛ 2. РАЗВИТИЕ НА МРЕЖАТА ОТ ЛИЦЕНЗИРАНИ ЦЕНТРОВЕ ЗА ПРОФЕСИОНАЛНО ОБУЧЕНИЕ И ЦЕНТРОВЕ ЗА ИНФОРМАЦИЯ И ПРОФЕСИОНАЛНО ОРИЕНТИРАНЕ

- 2.1. Лицензиране на ЦПО и ЦИПО, изменение на издадена лицензия на ЦПО с допълване на нови професии и специалности

РАЗДЕЛ 3. ОСИГУРЯВАНЕ НА КАЧЕСТВОТО В СИСТЕМАТА НА ПРОФЕСИОНАЛНОТО ОБРАЗОВАНИЕ И ОБУЧЕНИЕ

- 3.1. Усъвършенстване на дейностите по разработване на Държавни образователни стандарти (ДОС) за придобиване на квалификация по професии
- 3.2. Поддържане на Списъка на професиите за професионално образование и обучение в съответствие с актуалните потребности на пазара на труда и с Националната класификация на професиите и длъжностите
- 3.3. Мониторинг и контрол на дейността на лицензираните ЦПО и ЦИПО

3.4. Методическо осигуряване на дейността на ЦПО

РАЗДЕЛ 4. ПРОУЧВАНЕ НА ЕВРОПЕЙСКИ ОПИТ И ДОБРИ ПРАКТИКИ В ОБЛАСТТА НА ПОО И АДАПТИРАНЕ С ЦЕЛ ТРАНСФЕР НА НАЦИОНАЛНО НИВО

4.1. Участие на служители на НАПОО в европейски мрежи и работни групи/комисии към Европейската комисия

4.2. Участие на НАПОО в работни срещи и семинари, организирани от европейски институции и организации

4.3. Участие на НАПОО в Европейската мрежа за обмен на информация, опит и експерти „ReferNet“

4.4. Повишаване на прозрачността и съпоставимостта на професионалните квалификации и улесняване на мобилността на обучавани и на заети лица

4.5. Създаване на условия за въвеждане на Система за трансфер на кредити в ПОО (ECVET)

4.6. Участие на НАПОО като партньор в проекти, финансирани по Програмата за учене през целия живот и по Програма „Еразъм“

РАЗДЕЛ 5. ПОВИШАВАНЕ НА ПРОЗРАЧНОСТТА И ПУБЛИЧНОСТТА НА УСЛУГИТЕ ПО ПРОФЕСИОНАЛНО ОБУЧЕНИЕ НА ВЪЗРАСТНИ И ПРОФЕСИОНАЛНО ОРИЕНТИРАНЕ

5.1. Усъвършенстване на работата с ИС на НАПОО

5.2. Разширяване на информационната дейност на Агенцията

5.3. Поддържане на интернет страница на НАПОО с подобрени параметри за предоставяне на информация на гражданите и бизнеса

РАЗДЕЛ 6. РАЗВИТИЕ И ПОДОБРЯВАНЕ КАЧЕСТВОТО НА АДМИНИСТРАТИВНОТО ОБСЛУЖВАНЕ, ДЕЛОВОДНАТА И АРХИВНАТА ДЕЙНОСТ, ПРИЛАГАНЕ НА АНТИКОРУПЦИОННИ МЕРКИ И ПРЕДОТВРЯВАНЕ КОНФЛИКТ НА ИНТЕРЕСИ –

6.1. Контрол по компонентите на финансовото управление и контрол

6.2. Финансова дейност на НАПОО

6.3. Административно обслужване

6.4. Прилагане на антикорупционни мерки и предотвратяване конфликт на интереси

6.5. Подобряване на организацията в процеса по управление на риска в оперативната дейност на Агенцията

6.6. Повишаване на административния капацитет на НАПОО

6.7. Електронно управление

РАЗДЕЛ 7. ОСНОВНИ ИЗВОДИ ЗА ДЕЙНОСТТА НА НАПОО ПРЕЗ 2016 Г.

РАЗДЕЛ 8. ПРИОРИТЕТИ В ДЕЙНОСТТА НА НАПОО ПРЕЗ 2017 Г.

ВЪВЕДЕНИЕ

Докладът за дейността на Националната агенция за професионално образование и обучение (НАПОО) за 2016 г. съдържа подробна информация за степента на изпълнение на целите и постигнатите резултати от администрацията на Агенцията. В доклада е направена оценка на ефективността на изпълнението на Плана за дейността на НАПОО през 2016 г., изведени са основни изводи и са определени приоритетите за развитието на Агенцията през 2017 г.

Оперативните цели и произтичащите от тях дейности, заложи в Плана на НАПОО за 2016 г., са:

1. Развитие на сътрудничеството с държавните институции, организациите на работодателите, на работниците и служителите, браншовите и професионалните организации и академичната общност за усъвършенстване на националната система за професионално образование и обучение в контекста на политиката за учене през целия живот.
2. Развитие на мрежата от лицензирани центрове за професионално обучение и центрове за информация и професионално ориентиране.
3. Осигуряване на качеството в системата на професионалното образование и обучение.
4. Проучване на европейския опит и добрите практики в областта на професионалното образование и обучение и тяхното адаптиране, с цел трансфер на национално ниво.
5. Повишаване на прозрачността и публичността на услугите по професионално обучение на възрастни и по професионално ориентиране.
6. Развитие и подобряване качеството на административното обслужване, деловодната и архивната дейност, прилагане на антикорупционни мерки и предотвратяване конфликта на интереси.

Обхватът на информацията в доклада се определя от функциите на НАПОО, регламентирани в Закона за професионалното образование и обучение (ЗПОО) (чл. 41, ал. 2. и чл. 42).

РАЗДЕЛ 1. РАЗВИТИЕ НА СЪТРУДНИЧЕСТВОТО С ДЪРЖАВНИТЕ ИНСТИТУЦИИ, ОРГАНИЗАЦИИТЕ НА РАБОТОДАТЕЛИТЕ, НА РАБОТНИЦИТЕ И СЛУЖИТЕЛИТЕ, БРАНШОВИТЕ И ПРОФЕСИОНАЛНИТЕ ОРГАНИЗАЦИИ И АКАДЕМИЧНАТА ОБЩНОСТ ЗА УСЪВЪРШЕНСТВАНЕ НА НАЦИОНАЛНАТА СИСТЕМА ЗА ПРОФЕСИОНАЛНО ОБРАЗОВАНИЕ И ОБУЧЕНИЕ В КОНТЕКСТА НА ПОЛИТИКАТА ЗА УЧЕНЕ ПРЕЗ ЦЕЛИЯ ЖИВОТ

Основните резултати по Оперативна цел 1 са постигане на съгласувани позиции и предприети съвместни действия за усъвършенстване на националната система за ПОО в контекста на ученето през целия живот (УЦЖ) и продуктивно партньорство на всички заинтересовани институции и социални партньори при обсъждането и вземането на решения по въпроси и проблеми, касаещи дейността на НАПОО и развитието на системата за ПОО.

За постигане на Оперативна цел 1 в Плана са включени следните основни дейности:

1.1. УЧАСТИЕ В РАЗРАБОТВАНЕТО, КООРДИНИРАНЕТО И РЕАЛИЗИРАНЕТО НА СТРАТЕГИИ, КОНЦЕПЦИИ, НОРМАТИВНИ И МЕТОДИЧЕСКИ ДОКУМЕНТИ В СФЕРАТА НА НАЧАЛНОТО И ПРОДЪЛЖАВАЩОТО ПРОФЕСИОНАЛНО ОБРАЗОВАНИЕ И ОБУЧЕНИЕ И В ПРОФЕСИОНАЛНОТО ОРИЕНТИРАНЕ

Компетентното и ефективно участие в процесите на разработване и реализиране на политики, стратегии и концепции, насочени към развитие и усъвършенстване на националната система за ПОО, е постоянен приоритет в дейността на НАПОО от самото ѝ създаване и продължава да бъде актуален и през 2016 г.

Дейността на Агенцията в това направление е свързана с разширяване и задълбочаване на сътрудничеството с институциите и организациите, които имат отношение към ПОО, както и с практическото утвърждаване на възложената ѝ със ЗПОО координираща функция в този контекст.

Активното сътрудничество с държавните институции по конкретни въпроси и ключови проблеми в областта на ПОО, развитието на човешките ресурси и ученето през целия живот е в центъра на вниманието на НАПОО и през изминалата 2016 г.

През отчетния период представители на НАПОО са участвали като членове на междуведомствени работни групи, съвети, комисии и комитети на национално ниво към МОН, МТСП, МИЕ, МТИТС, Министерство на туризма, Министерство на здравеопазването, Народно събрание, АЗ.

Представени са експертни становища и предложения по следните документи:

- Закон за изменение и допълнение на Закона за професионалното образование и обучение
- Национален регистър на квалификациите в Р България
- План за действие към Програмата на правителството за стабилно развитие на Р България за периода 2014-2018 г.
- Образци на документи и указания съгласно разпоредбите на ПМС № 280/ 15.10.2015 г.
- Допълване на Наредба № 4 за документите за системата на народната просвета в съответствие с Наредба № 2 от 13 ноември 2014 г. за условията и реда за валидиране на професионални знания, умения и компетентности, както и с текстове за архива на закритите ЦПО и вида на печатите, които центровете полагат върху издадените от тях документи (удостоверения, свидетелства и др.);
- Закон за трудовата миграция
- Закон за изменение и допълнение на Закона за насърчаване на заетостта
- Правилник за прилагане на Закона за насърчаване на заетостта
- Критерии за избор на операции по ОПРЧР и по ОПНОИР 2016- 2020
- Проект на Концепция за създаване на Секторни фондове за обучения

- Проект на Решение на Министерския съвет за изменение на Националния план за действие по заетостта през 2016 г. и подготовка на НПДЗ за 2017г.

През отчетния период продължи участието на представители на НАПОО в различни по формат работни групи, комитети и др. междуинституционални форми на сътрудничество:

- Комитет по наблюдение към ОП "РЧР"
- Комитет по наблюдение към ОП "НОИР"
- Тематичната работна група „Предучилищно и училищно образование“ към Комитета за наблюдение на Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж“
- Направляващ комитет на българо- швейцарски проект „Швейцарска подкрепа за въвеждане принципите на дуалното обучение в българската образователна система“ („ДОМИНО“)
- Междуведомствена работна група към ЦРЧР за разработване на Национален регистър на квалификациите в Р България
- Междуведомствен съвет по туризма към Министерство на туризма
- Координационен съвет на Центъра за развитие на човешките ресурси и регионални инициативи (ЦРЧРРИ)
- Работна група за разработване на План за действие към Програмата на правителството за стабилно развитие на Р България за периода 2014-2018 г. (попълнен план за действие към програмата в частта, касаеща НАПОО)
- Междуведомствена работна група към МОН по проблемна област „Липса на специалисти в търсени от бизнеса области и лошо качество на професионалното образование“
- Междуведомствена работна група към МТСП за разработване на „Механизъм за осигуряване на качество и контрол на обучението на възрастни“
- Национален съвет за насърчаване на заетостта
- Междуведомствена работна група към МТСП за изготвяне на образци на документи и указания съгласно разпоредбите на ПМС №280/ 15.10.2015 г.
- Управителен съвет на ДП "БГЦПО"
- Подкомитет към Комитета за наблюдение по Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси“ в областта на пазара на труда
- Комисията по образование и наука към Народното събрание на РБ
- Междуведомствена работна група към МОН за подготовка на Закон за изменение и допълнение на Закона за професионалното образование и обучение
- Междуведомствена работна група към МОН за подготовка на Рамкови програми, произтичащи от Закона за професионалното образование и обучение

- Национална стратегическа група за планиране и отчитане дейностите за изпълнение на Стратегията за развитие на професионалното образование и обучение за периода 2015–2020 година;
- Работна група на ползвателите на ECVET към Европейската комисия;
- Работна група за Европейската квалификационна рамка, дейности по валидиране към Европейската комисия;
- Национална секторна група за политиките за ориентиране през целия живот към Европейската мрежа за политиките по ориентиране през целия живот (ELGPN);
- Междуведомствена комисия на основание чл. 5 от Наредбата за условията и реда за поддържане на Списъка на регулираните професии в Република България, за осъществяване на процедурата по изготвяне на предложения за включване или изключване на професии от списъка;
- Междуведомствена работна група към МОН относно политиките за Учене през целия живот;
- Работна група на БАСКОМ за разработване на проект на ДОИ по професията „Програмист“;
- Тематичната работна група към Комитета за наблюдение на Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж“;
- Работна група European Skills, Competences, Qualifications and Occupations (ESCO), гр. Брюксел, Белгия.

През отчетния период експерти на НАПОО взеха участие и в редица тематични конференции, семинари, работни срещи, кръгли маси и др.:

- Информационни дни предназначени за ЦПО по региони в страната - 10 броя;
  - Кръгла маса на тема: „Професия Специалист по безопасност и здраве при работа – минимални изисквания, квалификация и образование“ (Фондация “Център за безопасност и здраве при работа”);
  - Кръгла маса на тема „Нови компетенции за треньори“, организирана от Национална спортна академия;
  - Национална конференция на тема „Развитие на дуалното обучение в България, в рамките на национална инициатива „Учи, за да работиш“;
  - Семинари, свързани с развитието на ECVET системата и практически насоки за учебните мобилности, организирани от ЦРЧР;
  - Сесии на Форума за дуално образование в рамките на Българо- швейцарския проект „Швейцарска подкрепа за въвеждане принципите на дуалното обучение в българската образователна система“
  - Работна среща за обсъждане на предложения относно професиите в областта на Очната оптика и Оптометрията, организирана от Министерство на здравеопазването

- Кръгла маса на тема: „Бизнесът в България и кадрите! Те липсват! Как да се справим?“, организирана от Българската търговско- промишлена палата
- Пета международна среща по проект “Qualification, Knowledge, ECVET” (QUAKE), организирана от Министерството на земеделието и храните;
- Две международни срещи по проект “DOC – Умения с насоченост в областта на цифровите технологии: продължаване на моите професионални изследвания”, във Великобритания и Италия;
- Семинар в рамките на проект „Прометей“, финансиран по програма Erasmus+, организиран от Фондация на бизнеса за образованието;
- Международна конференция на тема: „Човешките ресурси в сферата на интегрираните здравно-социални услуги – предизвикателства и възможности”, организирана от Българския Червен кръст и Посолството на Конфедерация Швейцария в България
- Информационен семинар на тема: „Нови възможности за заетост чрез обучение по нови професии, в полза на европейските потребители“ (в рамките на изложението „Булмедика/ Булдентал“);
- Информационно събитие „Дуалното обучение - конкурентно предимство за бизнеса“, организирано от Германо- Българската индустриално- търговска камара, Българо-швейцарската търговска камара и Стопанската камара на Австрия;
- Форум за качеството на професионалното обучение;
- Европейски минен бизнес форум 2016 г. под патронажа на министъра на енергетиката на Р България;
- Годишна валоризационна конференция, организирана от ЦРЧР ;
- Национално събитие за разпространение на резултатите по проект „Валидиране на умения на квалифицираните мигранти“;
- Първа национална конференция за новия програмен период на тема „Европейски измерения в професионалното образование и обучение“ по Европейската мрежа за обмен на опит в професионалното образование и обучение РЕФЕРНЕТ;
- Две регионални конференции (гр. Пловдив и гр. Русе) по Европейската мрежа за обмен на опит в професионалното образование и обучение РЕФЕРНЕТ;
- Работна среща „Европейски стълб на социалните права“, организирана в „Домът на Европа“;
- Кръгла маса, организирана от Асоциацията на индустриалния капитал в България (АИКБ), на тема: „Икономиката на светло“;
- Семинар с представители на социалните партньори и експерти от Euroguidance, ELGPN и CEDEFOP, в рамките на проект „Развитие на прилагането на информационните технологии и информацията за пазара на труда в услугите по професионално ориентиране“;

- Работна среща на тема: Професионалното ориентиране през целия живот, организирана съвместно с ЦРЧР;
- Работен семинар на тема: „Връзка между системите на професионалното и висшето образование“, организирана съвместно с ЦРЧР;
- Съвместен семинар по проектите BUILD UPON и Build Up Skills EnerPro с тема: „Подобряване на знания, умения и компетенции за основно и енергийно ефективно обновяване на съществуващия сграден фонд“;
- Работни семинара, посветени на повишаване качеството на ECVET мобилностите, организирани съвместно с ЦРЧР – 2броя
- Заседания на Обществено- консултативния съвет на РУО София-град – 2 броя;
- Междуведомствена група в МТПС за ваучерите и Механизъм за осигуряване на качество и контрол на обучението на възрастни
- Семинар в рамките на проект по „ЕРАЗЪМ+“ HELPCARE 2014-1-UK01-KA200-000037 на тема: „Възможности за професионална квалификация в системата на ПОО“;
- Национално обучение за кариерни консултанти, 2016 г., организирано от Национален Еврогайдънс център - България и Център за развитие на човешките ресурси;
- Работни срещи по проект "Домино" с участие на експерти на НАПОО при изготвяне на планове за дуално обучение по професии от СППОО;
- Национални дни за Учене през целия живот – гр. Бургас 2016 г.;
- Седмица на Уменията 5-8 декември 2016 г. в Брюксел;
- Форум „Работодател на годината“, организиран от Агенция по заетостта;
- Национална конференция в рамките на Национален младежки форум - цифрова грамотност, умения и трансверсални умения;
- Форум „Бизнесът и образованието- инвестиция за бъдещето на София“, организиран от Столичната общинска агенция за приватизация и инвестиции (СОАПИ);
- Национален младежки семинар „Младежки компетенции - младежко овластяване“, организиран от Министерство на младежта и спорта;
- Семинар за представяне на проекта на Национален регистър на квалификациите в Р България, организиран от МОН и ЦРЧР;
- Дискусии в рамките на национална кампания: „Да! На българската икономика“, организирана от КРИБ и в. „Стандарт“;
- 25-та годишнина от отбелязването на Деня на независимостта на Република Молдова;
- Европейски минен бизнес форум 2016 г. под патронажа на министъра на енергетиката на Р България.

Националната агенция за професионално образование и обучение беше наградена за принос в сектор за учене на възрастни в категория „Държавна институция“. Наградата бе връчена

на тържествена церемония на Националните дни за учене през целия живот – Бургас 2016, които се проведеха в периода 6-8 октомври 2016 г.

През месец май 2016 г. НАПОО участва в заключителната международна конференция в гр. Брюксел, Белгия, във връзка с приключването на проект „H-Care“: “Европейски алианс на секторните умения в областта на обучението и практика за консултанти “Продажби” в търговията на помощни технически средства и хранителни добавки”, финансиран по мярка: „Многостранни проекти за разработване на иновации – Секторни алианси на уменията“, програма: „Леонардо да Винчи“. На национално ниво резултатите от проекта бяха представени през месец юни 2016 г. в гр. Пловдив.

В периода 17- 21 октомври 2016 г. се проведе **учебна мобилност** на експерти на НАПОО в гр. Атина, Гърция на тема: “Европейската квалификационна рамка (EQF) и Европейската система за кредити в професионалното образование и обучение (ECVET)”. Мобилността беше реализирана в рамките на проект „Проучване на опит и добри практики при внедряване на европейските политики и инструменти в подкрепа на Ученето през целия живот“, финансиран по програма „Еразъм+“, като водещ на обучението беше гръцката консултантска компания „IDEC“ S.A. Мобилността е реализирана в пряка връзка с функциите на НАПОО като национална координационна точка за ECVET и подкрепата, която оказва в тази област на национално, секторно и местно ниво.

Важен инструмент за взаимодействие на НАПОО с други институции са **рамковите споразумения и споразуменията** за двустранно сътрудничество.

Пример за ефективно сътрудничество между институциите са реализираните през разглеждания отчетен период съвместни инициативи:

- Работни срещи с представител на „Джуниър Ачийвмънт“ относно преработването на общата за всички професии от СППОО Единица резултати от учене „Инициативност и предприемачество“ за четирите степени на професионална квалификация - 3 броя;

- Работни срещи с БАСКОМ в рамките на двустранното споразумение за сътрудничество относно актуализиране на СППОО с нови професии и специалности и промяна на съществуващи такива в сферата на информационните технологии - 2 броя;

- Инициране на съвместни дейности с Министерство на здравеопазването относно предприети мерки за проверки на базите и документацията на лицензирани ЦПО, провеждащи обучение по професия „Парамедик“ и други професии от професионално направление Здравеопазване. Споразумението между НАПОО и МЗ е подновено със срок на действие до 2018 година.

- Съвместна проверка с Българския съюз по заваряване с цел методическо осигуряване и организацията на обученията в лицензиран център, извършващ професионално обучение по професията „Заварчик“.

В рамките на сътрудничеството на НАПОО със **социалните партньори** бяха осъществени и експертни срещи със специалист по „Здравословни и безопасни условия на труд“ (ЗБУТ) за изготвяне на обща за всички професии от СППОО Единица резултати от учене за четирите степени на професионална квалификация - 4 броя.

През 2016 г. НАПОО продължи активно да участва в изпълнението на Националната стратегия за учене през целия живот за периода 2014–2020 г. В рамките на своята компетентност Агенцията е водеща отговорна институция за реализиране на дейности и

мерки, включени в **10** приоритетни направления на Плана за изпълнение на Стратегията за 2016 г.

В областта на секторното сътрудничество се осъществиха съвместни действия с различни браншови организации. В резултат на активната политика на НАПОО за развитие на секторното сътрудничество са реализирани следните инициативи:

- Продължава ефективното сътрудничество между Центъра за развитие на човешките ресурси и НАПОО в рамките на двете инициативи „Национална група от съветници по Европейската система за трансфер на кредити в професионалното образование и обучение (ESCVET)“ - 2016 г. и „Европейска мрежа за развитие на политиката в областта на ориентирането през целия живот (ELGPN)“ чрез съвместно организиране и провеждане на семинари, кръгли маси, работни срещи и др.

- Експертите от Агенцията са лектори, модератори или участници в дискусии, семинари и кръгли маси, организирани по проекти и инициативи на различни организации на национално и секторно ниво, съвместно с представители на държавните институции, социалните партньори, обучаващите институции, предназначени за различни целеви групи, като координационни срещи на експертите от НАПОО, включени в националната мрежа по ESCVET – Центъра за развитие на човешките ресурси и др.

През 2016 г. Агенцията продължи активно да прилага принципа за сътрудничество и партньорство със заинтересованите институции и организации в работата си по международни проекти. В дейностите по изпълнението им са включени представители на работодателите и на организациите на работниците и служителите, на държавни институции, общини, неправителствени организации, на академичната общност. Резултатите се популяризират в партньорската мрежа на НАПОО, на електронната страница на Агенцията, на сайта на съответните проекти и чрез други канали за разпространение.

1.2. СЪЗДАВАНЕ НА УСЛОВИЯ И СРЕДА ЗА ЕФЕКТИВНА РАБОТА НА ТРИПАРТИТНИТЕ ОРГАНИ ЗА УПРАВЛЕНИЕ И ДЕЙНОСТ НА АГЕНЦИЯТА – УПРАВИТЕЛЕН СЪВЕТ (УС) И ЕКСПЕРТНИ КОМИСИИ (ЕК) ПО ПРОФЕСИОНАЛНИ НАПРАВЛЕНИЯ И ПО ПРОФЕСИОНАЛНО ОРИЕНТИРАНЕ

През 2016 г. НАПОО продължи да развива равноправния социален диалог в управлението и експертната дейност на Агенцията. Управителният съвет и 17-те Експертни комисии по отделните професионални направления и по професионално ориентиране, функциониращи на принципа на трипартитното сътрудничество, успешно изпълняваха възложените им със ЗПОО и Правилника за дейността на НАПОО функции.

НАПОО продължи да осигурява условия и среда за ефективна работа на Управителния съвет като:

- Предварително се обявява графикът и дневният ред за заседанията;
- Предоставя се в срок предварително подготвен комплект материали за обсъждане в съответствие с дневния ред;
- Периодично се осъществява контрол на изпълнение на решенията на ЕК и на УС.

През 2016 г. са проведени 6 заседания на УС на НАПОО, на които са обсъдени, съгласувани и приети:

- Проекти на ДОС за придобиване на квалификация по професии, разработени въз основа на „единици резултати от ученето“;
- Предложения за изменение и допълнение на СПОО (нова професия 481030 „Приложен програмист“ със специалност 4810301 „Приложно програмиране“ – трета степен на професионална квалификация; специалности „Търговия с технически помощни средства“ – трета степен на професионална квалификация и „Търговия с хранителни добавки“ – трета степен на професионална квалификация към професия 341020 „Продавач-консултант“; специалност „Консултант по подкрепена заетост“ – трета степен на професионална квалификация към професия 762010 „Посредник на трудовата борса“);
- Анализ на дейността на центрoвете за професионално обучение и центрoвете за информация и професионално ориентиране през 2015 г.;
- Отчет за изпълнение на Плана за дейността на НАПОО за първото полугодие на 2016 г.;
- Годишен план за дейността на НАПОО за 2016 г.;
- Доклад за дейността на НАПОО за 2015 г.;
- Информация относно окончателното отнемане на лицензии на ЦПО и заличаването им от регистъра на НАПОО.
- Презентация на проект на Закон за изменение и допълнение на Закона за професионалното образование и обучение (м. февруари);
- Проект на „Ред за разработване и поддържане на Списъка на професиите за професионално образование и обучение критерии и срокове за актуализирането му“ – чл. 6, ал. 4 от ЗПОО
- Актуализирани от НАПОО документи за разработване на Държавните образователни стандарти за придобиване на квалификация по професии:
  - „Рамкови изисквания“ и „Методически указания за разработване на ДОС за придобиване на квалификация по професии“
  - „Процедура за последващ контрол на Центровете за професионално обучение“, актуализирана съобразно измененията и допълненията на ЗПОО, в сила от 01.08.2016 г.
- Актуализиран пакет материали за лицензиране на ЦПО – критерии, формуляри, заявление и „Процедура за лицензиране/изменение на издадена лицензия“.

На членовете на УС са представени и презентации на тема: „Европейски измерения на образованието по предприемачество“ (м. юни, „Джунйър Ачийвмънт“), както и за дейността и продуктите по следните **проекти** на Агенцията – проект „H-care“, програма Леонардо да Винчи, проект „EnerPro“, програма „Интелигентна енергия за Европа“, ReferNet, проект „Проучване на опит и добри практики при внедряване на европейските политики и

инструменти в подкрепа за Ученето през целия живот“, програма Еразъм +, Ключова дейност К1.

През 2016 г. са проведени следните заседания на ЕК:

- 17 заседания на ЕК за обсъждане на проекти на ДОС за придобиване на квалификация по професии;
- 5 заседания на ЕК за обсъждане на предложения за допълване на СПОО с нови професии и специалности;
- 133 заседания на ЕК по процедури за лицензиране на ЦПО и ЦИПО.

В рамките на заседанията на ЕК за разглеждане на проекти на ДОС е представена презентацията „Разработване на ДОИ за придобиване на квалификация по професии, ориентирани към единици резултати от ученето“ с цел повишаване информираността на членовете на ЕК относно новия подход.

Компетентното участие на УС и ЕК в цялостната дейност на Агенцията създава възможност за реализиране на успешни действия, свързани с изпълнението на конкретните задачи, включени в Плана за 2016г. За това допринася и ефективната организация на заседанията, качествено разработената и своевременно предоставена документация от администрацията на Агенцията – доклади, докладни записки, протоколи и др. През 2016 г. няма провалени заседания на УС.

По изпълнение на функциите, регламентирани в чл. 42 т. 6, т. 7, т. 8 и т. 9 на ЗПОО, през 2016 г. е извършено следното:

Съгласно чл. 42 т. 6 на ЗПОО, въз основа на анализ на дейността на ЦПО и ЦИПО Агенцията направи предложения за усъвършенстване на системата на ПОО. В изпълнение на тази разпоредба НАПОО ежегодно набира и анализира данни във връзка с дейността на ЦПО и ЦИПО през предходната календарна година. Получените резултати за 2015 г. са предоставени на вниманието на заинтересованите институции, организации и лица чрез публикация на интернет страницата, презентации в УС на НАПОО, в работни групи, семинари и други форуми.

Съгласно чл. 42, т. 7 на ЗПОО, НАПОО възлага провеждането и внедряването на научни изследвания в областта на професионалното образование, обучение и ориентиране. За изпълнението на тази функция Агенцията разчита на финансиране от участие в международни проекти по европейски програми, както и на проекти, финансирани със средства по оперативните програми. През 2016 г. беше проведено проучване за международната мобилност в началното професионално образование и обучение, финансирано от бюджета на РеферНет, както и изследване на съществуващите публични мерки/програми в областта на ПОО в Р България, насочени към възрастни лица, търсещи убежище и/или хуманитарни мигранти с цел интеграцията им на пазара на труда

В изпълнение на чл. 42, т. 8 на ЗПОО, НАПОО осъществява дейности, свързани с участие в разработването и изпълнението на национални стратегии в частта им, касаеща ПОО. Конкретните участия на НАПОО са посочени в т. 1.1.

1.3. СЪВМЕСТНИ ДЕЙСТВИЯ НА НАПОО И АГЕНЦИЯТА ПО ЗАЕТОСТТА (АЗ) ЗА ОСИГУРЯВАНЕ КАЧЕСТВОТО НА ПРОФЕСИОНАЛНОТО ОБУЧЕНИЕ НА ВЪЗРАСТНИ (БЕЗРАБОТНИ И ЗАЕТИ ЛИЦА)

През отчетния период продължава сътрудничеството между НАПОО и АЗ с цел усъвършенстване на предпоставките за ефективно организиране и провеждане на професионално обучение от лицензираните ЦПО, на базата на действащото споразумение за сътрудничество.

Съвместните действия между двете институции във връзка с осигуряване качеството на професионалното обучение на възрастни (безработни и заети лица) са:

- Консултиране на служители на Бюра по труда във връзка с организацията на провеждането на професионалните обучения от лицензираните ЦПО и нормативните документи, регламентиращи професионалното обучение;
- Провеждане на тридневно специализирано обучение със 65 служители от Регионалните служби по заетостта и Бюрата по труда в цялата страна.

1.4. СЪТРУДНИЧЕСТВО НА НАПОО В РАМКИТЕ НА СКЛЮЧЕНИТЕ СПОРАЗУМЕНИЯ

В рамките на сключеното споразумение, и през 2016 г. НАПОО успешно реализира съвместна си дейност с Националния статистически институт (НСИ) за създаване на единна система за ежегодно набиране и обработка на информация във връзка с броя на обучените лица в ЦПО.

НАПОО успешно си партнира с Националния център за информация и документация (НАЦИД) във връзка с дейностите по международното признаване на документите за професионално образование и професионално обучение.

Сътрудничеството на НАПОО с национално представителните организации на работодателите и на работниците и служителите, с институции и организации от различни икономически и професионални сектори продължава да се разширява и задълбочава, включително чрез участията в съвместни инициативи, посочени в т. 1.1.

През отчетния период са проведени регулярни срещи и консултации по различни оперативни въпроси и проблеми в обхвата на споразуменията за сътрудничество с национално представителните организации на работодателите и на работниците и служителите. Целта е постигане на съгласувани позиции, решения и действия за осигуряване на качеството на ПОО.

В областта на секторното сътрудничество се осъществяват съвместни действия с различни браншови организации. В резултат на активната политика на НАПОО за развитие на секторното сътрудничество са реализирани следните конкретни инициативи - участие на експерти от НАПОО в работата на различни органи и работни групи на секторно ниво – Управителния съвет и Изпълнителното бюро на Българския център за квалификация по заваряване към Българския съюз по заваряване; Постоянната кръгла маса за въвеждане на социални стандарти в леката промишленост и туризма в България, организирана от Балканския институт по труда и социалната политика, БАСКОМ и др.

ОБОБЩЕНИЕ:

1. Постигнатите резултати от изпълнението на дейностите по Оперативна цел 1 за 2016 г. са доказателство за последователната политика на НАПОО относно утвърждаването на Агенцията като ключова държавна институция в разработването и реализирането на националната политика в областта на ПОО.

2. Професионалният опит и високата експертна компетентност на служителите на НАПОО допринасят в национален план за подготовката на важни национални стратегически и оперативни документи, произтичащи от обновеното законодателство в областта на ПОО и заетостта.

3. Инициативите и конкретните дейности по двустранните споразумения за сътрудничество са важна предпоставка за постигане на съгласувани позиции по съществени въпроси, свързани с функционирането на системата на ПОО.

4. За реализация на дейностите на НАПОО по провеждане на политиките за учене през целия живот и за укрепване на връзките между ПОО и пазара на труда принос имат ефективно организирани от администрацията на Агенцията и проведени през 2016 г. заседания на трипартитните органи на Агенцията – УС и ЕК по професионални направления и професионално ориентиране.

РАЗДЕЛ 2. РАЗВИТИЕ НА МРЕЖАТА ОТ ЛИЦЕНЗИРАНИ ЦЕНТРОВЕ ЗА ПРОФЕСИОНАЛНО ОБУЧЕНИЕ И ЦЕНТРОВЕ ЗА ИНФОРМАЦИЯ И ПРОФЕСИОНАЛНО ОРИЕНТИРАНЕ

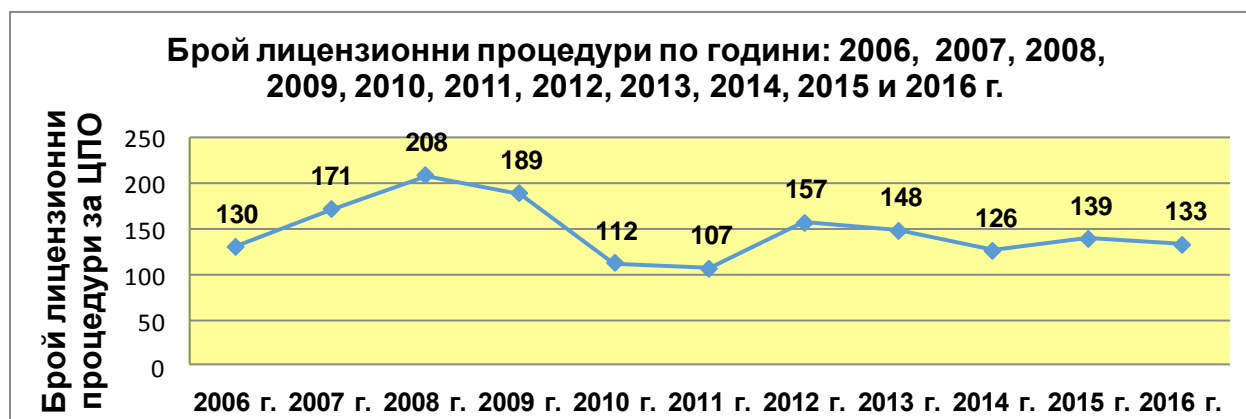
2.1. Лицензиране на ЦПО и ЦИПО, изменение на издадена лицензия на ЦПО с допълване на нови професии и специалности

За постигането на Оперативна цел 2 в Плана е включена следната дейност: Лицензиране на ЦПО и ЦИПО, изменение на издадена лицензия на ЦПО с допълване на нови професии и специалности.

Съгласно чл. 42, т. 2 от ЗПОО, НАПОО „издава и отнема лицензии за професионално обучение и професионално ориентиране”, като през отчетния период са лицензирани 73 нови ЦПО, а 51 центъра са допълнили лицензиите си с нови професии и специалности. Издадени са 4 лицензии на ЦИПО.

Броят на лицензионните процедури на ЦПО, реализирани от Агенцията през периода 2006–2016г., са представени на Фиг. 1 и Фиг. 2.

Фиг. 1.

Фиг. 2.

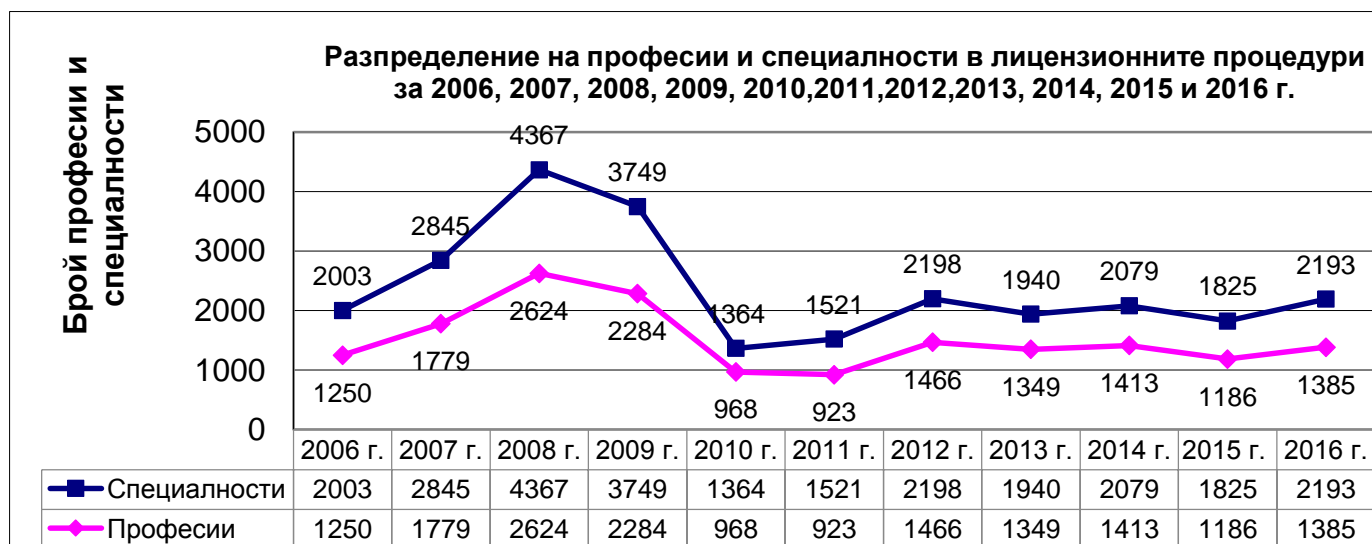

През 2016 г. броят на лицензионните процедури е по-малък от предходната година. Новолицензиращите се ЦПО са по-голям процент от ЦПО, които са изменяли лицензиите си с допълване на нови професии и специалности.

Общият брой професии и специалности, по които са получени лицензии, са – 1385 професии и 2193 специалности (Фиг. 3), от които:

- в рамките на нови лицензии – 838 професии и 1322 специалности;
- в рамките на издадени лицензии – 547 професии и 871 специалности.

Фиг. 3.

Както 2015 г. така и през 2016 г. по-голям интерес от кандидатите за лицензиране на ЦПО се наблюдава към професиите, предлагащи възможности за реализация на пазара на труда. Това са професии от следните професионални направления на СППОО: „Стопанско управление и администрация“, „Хотелиерство, ресторантьорство и кетъринг, пътувания, туризъм и свободно време“, „Транспорт“, „Селско стопанство“, „Социални дейности“.

Измененията в броя на лицензионните процедури на ЦПО, реализирани от Агенцията през последните години, могат да се проследят на Фиг. 4., от която е видно, че през 2016 година значително е спаднал интереса към лицензиране на този вид институции.

Фиг. 4

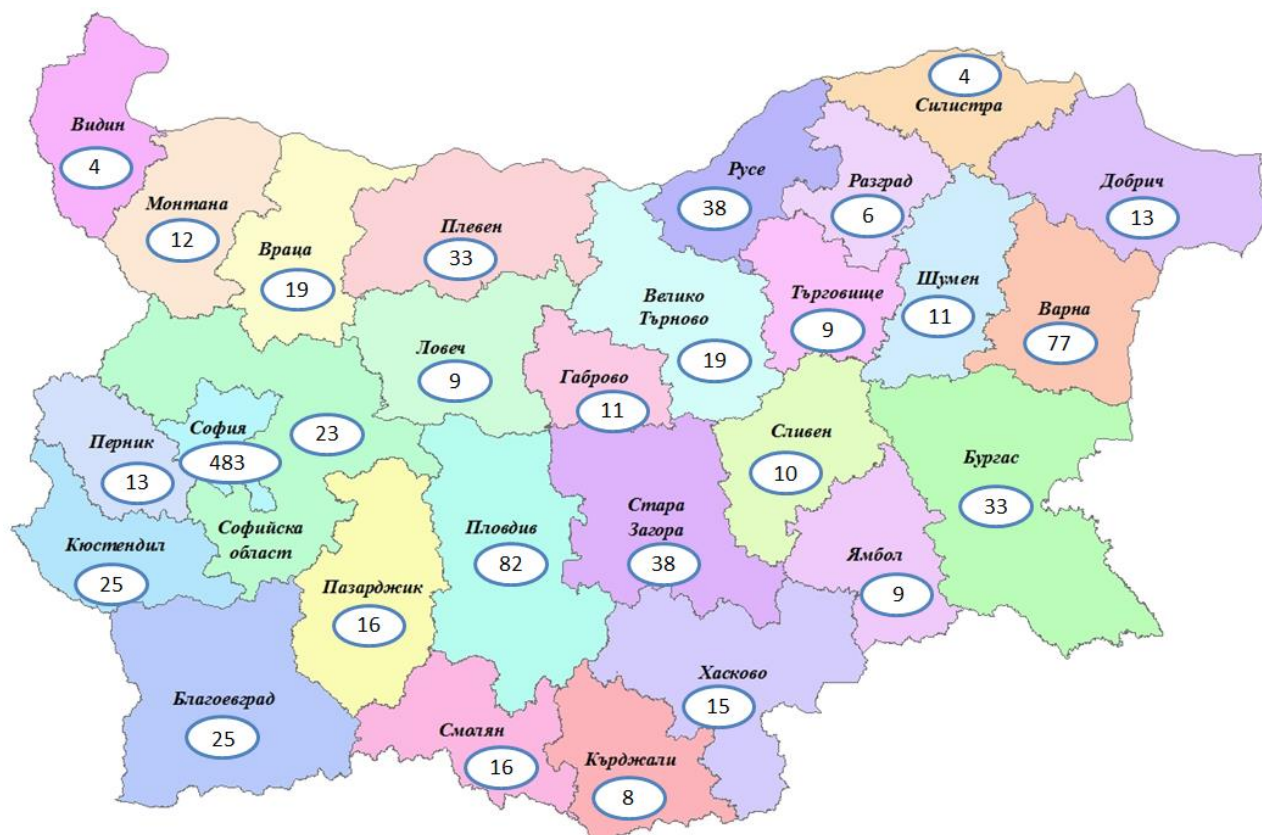

По-важните индикатори, характеризиращи дейността на НАПОО по лицензиране на ЦПО и ЦИПО през 2016 г., са:

- Проведени са над 8500 консултации (в НАПОО, по телефон, по e-mail) с кандидати за лицензиране, с външни експерти по лицензионните процедури, с лицензирани центрове за професионално обучение и с граждани, търсещи информация относно възможностите за участие в професионално обучение. Средно (в рамките на работния ден) експерт, работещ във връзка с лицензирането, предоставя 5 консултации.
- Проведени са 10 информационни дни с лицензирани ЦПО в цялата страна.
- Разработени са 3 методически материала в помощ на лицензирани ЦПО във връзка с промените в ЗПОО от 01.08.2016 г.
- Направени са 130 проверки на ЦПО на място и през ИС на НАПОО.
- Консултирани са редовно външните експерти, участващи като оценители в процедурите по лицензиране от експертите на НАПОО..
- Проведени са 2 специализирани обучения на одобрените през 2016 г. 20 нови външни експерти.
- В помощ на новите външни експерти е подготвен е инструктивен материал, регламентиращ ясно задълженията им в лицензионните процедури.
- Проведени са 133 заседания на ЕК по съответните професионални направления (149 през 2015 г.).
- Документите за разглеждане и обсъждане от ЕК са подготвени качествено, няма върнати документи за преработване.
- Сроковете за лицензиране, определени в процедурата, се спазват стриктно и акуратно. Няма просрочени лицензионни процедури.
- Средният брой лицензионни процедури (ЦПО и ЦИПО) на експерт е 16 (при 18 за 2016 г., 18 за 2015 г., 18 за 2014 г.; 24 за 2013 г., 26 за 2012 г., 17,8 за 2011 г., 15 за 2010 г., 31,5 за 2009 г., 26 за 2008 г., 24,5 за 2007 г., 18,5 за 2006 г. и 15 за 2005 г.).

Към 31 декември 2016 г. мрежата в страната включва 1046 действащи ЦПО и 41 ЦИПО.

Фиг. 5 Разпределение на действащите ЦПО по региони

Поддържането на публичен регистър на лицензираните ЦПО и ЦИПО, както и на отнетите, заличени и прекратени лицензии е една от функциите на НАПОО, определена в чл. 42, т. 10 на ЗПОО, която осигурява по-голяма прозрачност по отношение дейността на центровете и помага на гражданите да се ориентират на „пазара“ на този вид образователни услуги. Освен тези регистри, НАПОО поддържа публичен регистър на документите за професионална квалификация, издадени от ЦПО. Въведеният нов модул в Информационната система за заявяване, закупуване и отчитане на задължителната документация позволява по-добър контрол, вкл. върху документите с фабрична номерация, като по този начин улеснява дейността на ЦПО и спестява технологично време. Регистрите са публикувани на интернет страницата на Агенцията <http://www.navet.government.bg/> на базата на информация предоставяна в реално време от ИС на НАПОО. Данните за лицензираните институции и издаваните от тях документи се предоставят два пъти годишно в платформата с отворени данни на държавната администрация под формата на пет масива с данни.

През 2016 г. продължава да се прилага процедурата за вписване на промени в обстоятелствата на ЦПО и ЦИПО.

С цел осигуряване по-висока степен на прозрачност, безпристрастност и качество на лицензионния процес като външни експерти, участващи в лицензионните процедури, са привлечени и обучени специалисти от различни професионални направления и лица, номинирани от социалните партньори.

ОБОБЩЕНИЕ:

1. Дейността на НАПОО по лицензиране на ЦПО и ЦИПО се осъществява при спазване на изискванията за прозрачност и достъпност за фирмите, организациите и гражданите – кандидати за лицензиране.
2. В интернет страница на НАПОО в менютата „За кандидатите за лицензиране“ и „За лицензирани центрове“ се публикуват и редовно актуализират материали и методически документи.
2. През 2016 г. лицензирането се извършва при спазване на стандартите за административно обслужване и в съответствие с антикорупционните мерки, включени в Плана на НАПОО за борба с корупцията.
3. Средният брой на лицензионните процедури на един експерт е 16 (ЦПО и ЦИПО).
4. Всички лицензионни процедури са приключени в законоопределения срок. Основните фактори за спазване срока на процедурите са: спазване на стандартите за административно обслужване и повишаване на ефективността на работата на администрацията; подобряване качеството на подадените документи в резултат на проведените консултации на кандидатите за лицензиране; повишаване на професионализма на всички участници в лицензионните процедури на базата на натрупан опит.
5. Поддържаната и през 2016 г. актуална информация в регистрите осигурява прозрачност на дейността на Агенцията и тази на центрoвете, възможност на институциите, бизнеса и гражданите да се информират за услугите, които центрoвете предоставят.
6. ИС на НАПОО създава възможност за протичане на процедурата по лицензиране в съответствие с изискванията и за постигане на по-голяма прозрачност и проследяване на процеса.
7. През 2016 г. продължават успешно да се прилагат дейностите по лицензиране. Броят на процедурите за лицензиране на нов център е по-голям от броя на процедурите за изменение на издадена лицензия с допълване на нови професии. Забелязва се тенденция за намаляване на кандидатите за лицензиране на ЦПО. Кандидатите за лицензиране включват по-малко на брой професии и специалности в заявленията си в сравнение с 2015 г.
8. През 2016 г. не се наблюдава интерес към лицензиране на ЦИПО, броят на издадените лицензии е само 4.
9. В резултат на изпълнението на процедурите по издаване и отнемане на лицензия, в края на 2016 г. броят на действащите на територията на страната лицензирани институции е: ЦПО - **1046**, ЦИПО – **41**.

РАЗДЕЛ 3. ОСИГУРЯВАНЕ НА КАЧЕСТВОТО В СИСТЕМАТА НА ПРОФЕСИОНАЛНОТО ОБРАЗОВАНИЕ И ОБУЧЕНИЕ

Основните резултати по Оперативна цел 3 са свързани със създаване на предпоставки (документи, дейности и процедури), подпомагащи обучаващите институции в системата на ПОО да предоставят качествени услуги по професионално образование, професионално обучение и професионално ориентиране.

За постигане на Оперативна цел 3 в Плана на НАПОО са включени следните четири основни дейности:

3.1. УСЪВЪРШЕНСТВАНЕ НА ДЕЙНОСТИТЕ ПО РАЗРАБОТВАНЕ НА ДЪРЖАВНИ ОБРАЗОВАТЕЛНИ СТАНДАРТИ (ДОС) ЗА ПРИДОБИВАНЕ НА КВАЛИФИКАЦИЯ ПО ПРОФЕСИИ

С влезлите в сила промени в Закона за професионалното образование и обучение от 01.08.2016 г., на мястото на „Държавно образователно изискване“ (ДОИ) за придобиване на квалификация по професия, се въвежда терминът Държавен образователен стандарт (ДОС). Съгласно чл. 13а от ЗПОО Държавните образователни стандарти по чл. 22, ал. 2, т. 6 от Закона за предучилищното и училищното образование се приемат отделно за всяка професия от списъка по чл. 6, ал. 1 и определят: 1. Изисквания към кандидатите; 2. Описание на професията; 3. Единици резултати от учене; 4. Изисквания към материалната база; 5. Изисквания към обучаващите. НАПОО осигури методически тази промяна като актуализира документите за разработване на ДОС – „Рамкови изисквания за разработване на ДОС за придобиване на квалификация по професии“ и „Методически указания за разработване на ДОС за придобиване на квалификация по професии“, с цел постигне на съответствие с последните изменения на ЗПОО.

Съгласно чл. 42, т. 3. от ЗПОО, НАПОО разработва и актуализира Държавните образователни стандарти за придобиване на квалификация по професии. През 2016 г. разработването/актуализирането на ДОС продължи посредством описването им с **„единици резултати от ученето“**. В сравнение с предходната методология за разработване на ДОИ, прилагана до края на 2014 г., с новата, която използва подхода за описание на ДОС на малки самостоятелни части, наречени „единици“, се постига по-пълно и задълбочено дефиниране на знанията, уменията и компетентностите и се повишава прозрачността на оценяване.

През 2016 г. за работните групи се организираха и проведеха обучения, чиято цел беше да се запознаят с изискванията, заложи в документите за разработване на проектите на ДОС – „Рамкови изисквания“ и „Методически указания“, както и със спецификата за описание на квалификациите, на базата на подход, ориентиран към „единици резултатите от ученето“ и взаимовръзката им с НКР.

Друг вид експертна дейност, която има принос към повишаване качеството на проектите на ДОС, е редовното предоставяне на консултации на работните групи от страна на специализираната администрация. За качествено разработване на проектите на ДОС на работните екипи се предоставя и пълен комплект документи, съдържащ всички необходими методически материали, придружени с конкретни примери.

За оценяването на проектите на ДОС, в съответствие с Правилата за разработването им, са изготвени експертни становища и рецензии от специалисти по съответните професии. За рецензенти се привличат както реално практикуващи специалисти, така и преподаватели от от висши училища и от професионалните гимназии.

Важен етап от оценяването на качеството на проектите на ДОС е обсъждането им от ЕК по професионални направления. През отчетния период са проведени 17 заседания на ЕК по професионални направления за обсъждане на проекти на ДОС по различни професии от СППОО. За оперативното протичане на заседанията на експертните комисии всички материали, свързани с разработените проекти, предварително се изпращат на членовете на

ЕК по ел. поща. При необходимост в заседанията се канят за участие и външни специалисти, които да дадат своето мнение по въпроси, касаещи разработтените проекти.

След експертната оценка от ЕК, проектите на ДОС се обсъждат и приемат от УС на НАПОО. През 2016 г. в 5 заседания на УС на НАПОО са внесени за обсъждане 13 проекта на ДОС, обхващащи 29 специалности. Спазени са изискванията за представяне на проектите на ДОС в установения едноседмичен срок преди провеждане на съответното заседание на УС.

Всички проекти, придружени с пълния комплект документи, необходими за обсъждането им, са публикувани на интернет-страницата на НАПОО, с възможност за предварително изпращане на мнения и бележки по разработките от страна на членовете на УС.

Проектите на ДОС, одобрени от УС на НАПОО, са подготвени в срок за внасяне в МОН и утвърждаването им от министъра на образованието и науката.

Тенденцията за увеличаване интереса на представители на браншови организации и на неправителствения сектор към Държавните образователни стандарти продължава и през 2016 г. Те заявяват готовност за сътрудничество и предоставяне на експертиза или на възможност на експертите от НАПОО да представят и дискутират разработените проекти на ДОС. Добър пример в тази сфера са разработените общи „Единици резултати от ученето“ по „Предприемачество“ и „Здравословни и безопасни условия на труд“ за професиите от първа до четвърта СПК от СППОО.

През 2016 г. Агенцията продължи да поддържа актуална информация на електронната си страница, свързана с процеса на разработване/актуализиране на ДОС. Публикувани са 41 проекта на ДОС, които са в процес на разработване или утвърждаване.

През 2016 г. в „Държавен вестник“ са публикувани 4 наредби за утвърждаване на ДОС за придобиване на квалификация по професии.

Потребителите на интернет страницата на НАПОО имат възможност за изтегляне и ползване на ДОС и за предоставяне на обратна връзка за проектите, които са в процес на разработване, под формата на мнения и предложения, с цел подобряване качеството на разработваните проекти.

Друга дейност на НАПОО, която има за цел оптимизиране процеса на разработване на проектите на ДОС, бе експерименталното тестване на т.н. ДАКУМ метод (Curriculum Development) при определяне профила на професията. Експертите по професионална квалификация от Агенцията използват своя опит в тази сфера, натрупан от участието им в семинарите за разработване на професионални профили по професиите, обхванати от проект „Дуално образование за модерните изисквания и нужди на обществото“ (ДОМИНО) и по други проекти, приключили през предходни години.

Количествените показатели във връзка с разработването на ДОС за придобиване на квалификация по професии през 2016 г. са:

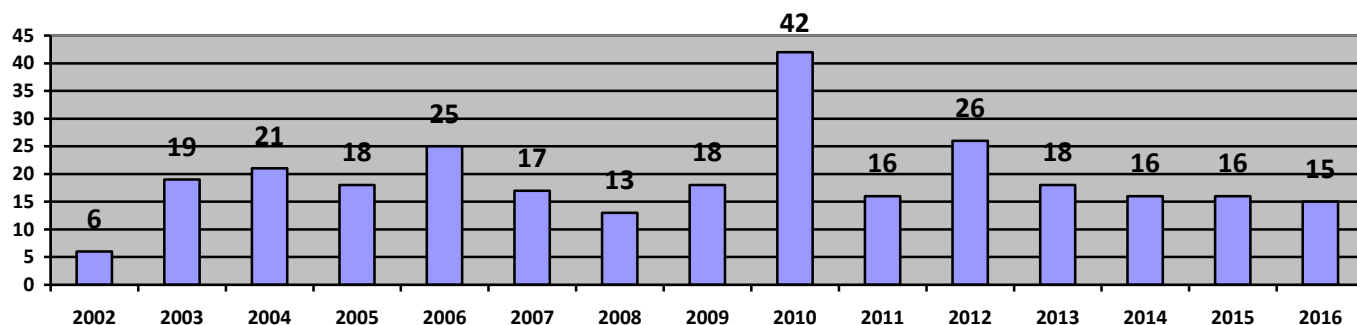
- Брой проекти на ДОС, разработвани през годината – 29;
- Брой проекти на ДОС, подготвени за обсъждане от УС на НАПОО – 13;
- Брой ДОС, приети от УС на НАПОО – 13;

- Брой ДОС, представени в МОН за съгласуване и утвърждаване – 15 (2 от които са приети от УС на НАПОО в края на 2015 г.);
- Брой на ДОС, публикувани с наредби в ДВ – 4;
- Брой проекти на ДОС, които са в процедура на разработване – 14 (ще бъдат завършени през 2017 г.);
- Брой организирани и проведени заседания на ЕК за обсъждане на проекти на ДОС – 17;
- Брой редактирани проекти на ДОС (поради настъпили промени в нормативната уредба или постъпили бележки) – 20.

Обобщена информация за процеса на разработване на ДООИ за периода 2002–2016 г. е представена на Фиг. 6.

Фиг. 6.

Брой проекти на ДОС за придобиване на квалификация по професии, внесени за утвърждаване в МОН за периода 2002–2016 г.

Към **31.12.2016 г.** общият брой на разработените (обнародваните в ДВ и приетите от УС на НАПОО проекти) ДОС за придобиване на квалификация по професии от СППОО (последно актуализиран със заповед № РД 09-1948/12.12.2016 г.) е **239**, разпределени по следния начин:

- ДОС по Рамкови изисквания, 2015 г. – 31;
- ДОС по Рамкови изисквания, 2007 г. – 159;
- ДОС по Рамкови изисквания, 2002 г. – 58;
- Брой професии от СППОО, по които няма разработени ДОС – 26.

За разгледания по-горе период НАПОО направлява дейността по разработване на ДОС в синхрон с тенденциите на пазара на труда в България и в унисон със съвременните европейски принципи в развитието на качествено професионално образование и обучение.

Процесът на усъвършенстване на методологията за разработване на ДОС за придобиване на квалификация по професии преминава през основни три етапа (Рамкови изисквания съответно към 2002 г., 2007 г. и 2015 г.) , за които е характерно прилагането на различен подход за разработване на стандартите.

В периода 2002-2006 г. ДОС за придобиване на квалификация по професии определят дейностите, които се изпълняват в рамките на професията, и необходимите знания, умения и професионално значими качества на личността.

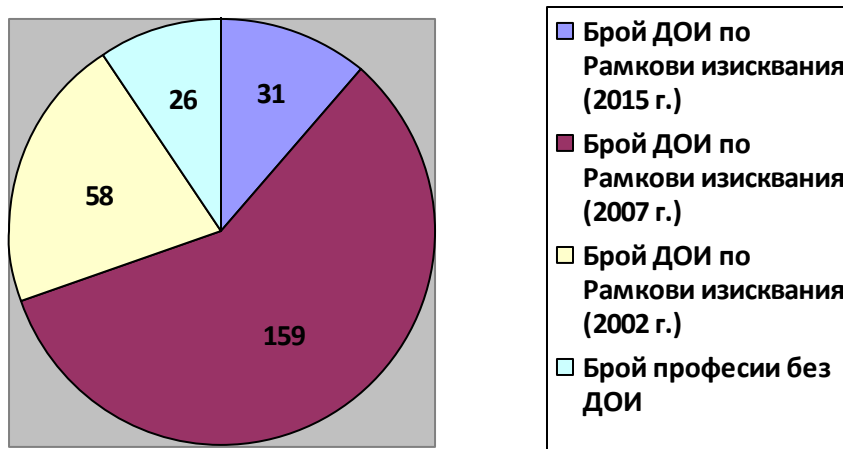
През 2007 г. рамката, по която се разработват ДОС, е актуализирана, като се променя подходът, по който се разписват стандартите - той вече не се базира на съдържанието на обучението, а е ориентиран към **резултатите от ученето**.

С въвеждането през м. юли 2014 г. (ЗИД на ЗПОО, ДВ, бр. 61 от 25.07.2014 г.) на подхода за разработване на ДОС, ориентирани към „единици резултати от учене“ (Рамкови изисквания, 2015 г.), темповете на разписване закономерно намаляха поради необходимостта от извеждане на отделни знания, умения и компетентности за всеки резултат от ученето, водеща до значително нарастване обема на работа по стандарта на работните групи. С направените законодателни промени в рамката на ДОС се създават предпоставки за функциониране на кредитна система в ПОО.

В дейността си по разработване на образователните стандарти, НАПОО се ръководи от два основни принципа: максимално да бъдат покрити с ДОС професиите от СППОО и да бъдат обезпечени с ДОС професиите, които са предпочитани от ЦПО при лицензирането или при допълването на лицензията. Това обяснява и липсата до този момент на разписани образователни стандарти по 26 професии от списъка.

Фиг. 7.

**Разработени ДОС за придобиване на квалификация по професии
(към 31.12.2016 г.)**

ОБОБЩЕНИЕ:

1. НАПОО продължава успешно изпълнява функцията по разработване/актуализиране на проекти ДОС, регламентирана в т. 42, т. 3. от ЗПОО като своевременно актуализира и допълва методическите материали за разработването на ДОС, в съответствие с промените в ЗПОО, настъпили през 2016 г. – „Рамковите изисквания“ и „Методическите указания“ са преработени в съответствие с видовете професионална подготовка, определена в ЗПОО и в съответствие с настъпилите терминологични промени.
2. Методологията за разработване на ДОС, ориентирани към „единици резултати от ученето“, е сериозна предпоставка за въвеждането на Европейската система за трансфер на кредити в ПОО (ECVET), която предстои да се въведе с приемането на подзаконовия нормативен документ - Наредбата за натрупване и трансфер на кредити в ПОО.
4. Дефинирането на „единиците резултати от ученето“ в ДОС улеснява въвеждането и прилагането и на други европейски инструменти и принципи в ПОО – ЕКР/НКР, Европас, валидиране и признаване на неформално и самостоятелно учене, кариерно ориентиране и др.
5. ДОС осигуряват предпоставки за повишаване на прозрачността и съпоставимостта на професионалните квалификации в подкрепа на международното признаване на документите за професионално образование и професионално обучение и на транснационалната мобилност.
6. Количествените показатели за 2016 г. показват, че независимо от по-големия обем дейности, свързани с описанието на ДОС във вид на ЕРУ, НАПОО успява да поддържа наложилия се през годините темп на разработване на ДОС.

3.2. ПОДДЪРЖАНЕ НА СПИСЪКА НА ПРОФЕСИИТЕ ЗА ПРОФЕСИОНАЛНО ОБРАЗОВАНИЕ И ОБУЧЕНИЕ В СЪОТВЕТСТВИЕ С АКТУАЛНИТЕ ПОТРЕБНОСТИ НА ПАЗАРА НА ТРУДА И С НАЦИОНАЛНАТА КЛАСИФИКАЦИЯ НА ПРОФЕСИИТЕ И ДЛЪЖНОСТИТЕ (НКПД)

Съгласно чл. 42, т. 3. на ЗПОО, НАПОО разработва и предлага на министъра на образованието и науката Списъка на професиите за професионално образование и обучение (СППОО).

В Плана за 2016 г. по този приоритет е предвидено изпълнението на дейност „Поддържане на Списъка на професиите за професионално образование и обучение в съответствие с актуалните потребности на пазара на труда и с Националната класификация на професиите и длъжностите“.

Всички постъпили в НАПОО предложения за допълване на Списъка през 2016 г. са разгледани на експертно ниво за съответствието им с „Процедурата за актуализиране и поддържане на Списъка на професиите за професионално образование и обучение“, (приета с решение на УС на НАПОО от Протокол № 05 от 31.05.2006 г., изменена и допълнена с Протоколи № 02 от 29.05.2013 г. и № 02 от 22.04.2015 г.). След промените в ЗПОО от 01.08.2016 г. на база на тази процедура бе разработен проект на документ „Ред за разработване и поддържане на СППОО, критерии и срокове за актуализирането му“, който е приет от УС на НАПОО и предложен на министъра на образованието и науката за утвърждаване.

Внесените в Агенцията предложения за допълване на СППОО с нови професии и специалности са 10 на брой.

Подкрепени от ЕК и УС предложения:

- Нови специалности „Търговия с хранителни добавки“ и „Търговия с технически помощни средства“ с трета СПК към професия „Продавач-консултант“ (включени в СППОО на 29.07.2016 г. със заповед на министъра на образованието и науката);
- Нова специалност „Консултант по подкрепена заетост“ с трета СПК към професия „Посредник на трудовата борса“ (включена в СППОО на 29.07.2016 г. със заповед на министъра на образованието и науката);
- Нова професия „Приложен програмист“ – трета СПК (включена в СППОО на 12.12.2016 г. със заповед на министъра на образованието и науката);
- Нова професия „Модист“ със специалности „Облекла по поръчка“ с трета СПК, „Бутикови облекла“ с трета СПК и „Моден консултант“ с четвърта СПК (предстои издаване на заповед от министъра на образованието и науката).

Подкрепени само от ЕК предложения:

- Нова професия „Военнослужещ – санитарен инструктор“ със специалност „Транспортиране на пострадали и болни хора, оказване на първа помощ и последващо асистиране на лекари“ – четвърта СПК (предстои разглеждане от УС през 2017 г.);
- Нова професия „Военен оркестрант“ със специалности „Флейта“, „Обой“, „Кларнет“, „Фагот“, „Валдхорна“, „Тромпет“, „Дугтромбон“, „Туба“, „Саксофон“, „Флигорна“, „Бас флигорна“ и „Ударни инструменти“ – четвърта СПК (предстои разглеждане от УС през 2017 г.).

Неразгледани от ЕК предложения:

- Нова професия „Военен полицаи“ – четвърта СПК (предстои ново разглеждане от ЕК през 2017 г.);
- Нова професия „Водолаз“ с 3 специалности – „Леководолаз“, „Водолаз, работни спускания“ и „Инструктор-водолаз“ съответно с първа, втора и трета СПК (предложението не е внесено от отраслово министерство или от работодателска организация, съгласно ЗПОО. Предстои отново да бъде внесено в НАПОО през 2017 г.);
- Нова професия „Помощник-фризор“ – втора СПК (липса на обосновка съгласно процедурата);
- Нова професия „Помощник на учителя“ – трета СПК (постъпило през месец декември);
- Нова специалност „Организатор дейности по безопасност и здраве“ към професия „Техник-технолог“ (постъпило през месец декември).

За качествената подготовка на проекто-предложенията НАПОО оказва експертна и методическа помощ на вносителите във вид на консултации на място, по телефона или по ел. поща. За предложенията, които не са допуснати до разглеждане в ЕК, или не са одобрени

от съответната ЕК, е дадена обратна връзка на вносителите с конкретни препоръки за прецизиране на предложенията.

Причините част от предложенията за допълване на СППОО с нови професии/специалности да не бъдат одобрени основно са свързани с необходимостта от предоставяне на по-детайлна информация за новите знания, умения и компетентности, които се предвижда да бъдат усвоявани, с това, че не отговоарят на принципа за широкопрофилност на предложенията, както с липсата на възможности за надграждане и разширяване на компетентностите, заложен в предходната по-ниска СПК на съответната професия и др.

През 2016 г. са проведени 5 заседания на ЕК по професионални направления за обсъждане на внесените предложения за допълване на СППОО. Предоставени са 15 консултации с вносителите на предложенията и с потенциални кандидати, изявили желание за внасяне на нови предложения за допълване на СППОО.

През 2016 г. НАПОО актуализира кодовете на длъжностите по НКПД (от версия 2005 към версия 2011), записани в СППОО срещу всяка професия. Корекциите на СППОО са изпратени на МТСП за съгласуване.

През 2016 г. в НАПОО постъпи и предложение за преработване на СППОО съгласно Класификацията на областите на образование и обучение от 2015 г. (КОО-2015) на НСИ (и съответно ISCED-2013). Към момента СППОО е базиран на КОО-2008 и ISCED. Освен кодовете на всички професии, ще трябва да се променят и професионалните направления на някои (а с това и съдържанието на отрасловата им професионална подготовка). Поради големият брой заинтересовани страни, които ще бъдат засегнати, а именно всички лицензирани ЦПО, такива действия от страна на Агенцията не бяха предприети.

ОБОБЩЕНИЕ:

1. „Процедурата за актуализиране и поддържане на Списъка на професиите за професионално образование и обучение“ създава предпоставки за постигане на по-голяма прозрачност при описание на професионалните компетентности, които трябва да се придобият при обучението по дадена професия/специалност, което е база за вземане на законосъобразни и целесъобразни решения от експертните органи на НАПОО.

2. През 2016 г. се наблюдава двойно увеличение на внесените предложения за промени в СППОО – 10 бр., в сравнение с предходната година - 5 бр.

3. Предложенията за допълване на СППОО с нови професии се отнасят до различни професионални направления като 341 „Търговия на едро и дребно“, 481 „Компютърни науки“, 542 „Производствени технологии – текстил, облекло, обувки и кожи“, 762 „Социална работа и консултиране“, 815 „Фризьорски и козметични услуги“, 861 „Сигурност“ и 863 „Военно дело и отбрана“.

4. Активното участие на работодателите в ЕК и в УС съдейства за вземането на компетентни решения по предложенията за допълване на СППОО с нови професии/специалности

5. Със Заповед на министъра на образованието и науката през 2016 г. СППОО е актуализиран и допълнен с 3 нови специалности към съществуващи професии и 1 нова професия.

3.3. МОНИТОРИНГ И КОНТРОЛ НА ДЕЙНОСТТА НА ЛИЦЕНЗИРАНИТЕ ЦПО И ЦИПО

В изпълнение на чл. 49в от Закона за професионалното образование и обучение и Плана за контролната дейност през 2016 г., е осъществен последващ контрол на дейността на центрове за професионално обучение от цялата страна.

Проверките, извършени от НАПОО могат да бъдат групирани по следния начин:

1. Проверки на 1008 ЦПО и 39 ЦИПО във връзка със задължението за подаване на годишна информация по чл. 22, ал. 8 от ЗПОО:

- От 1008 бр. ЦПО с активна лицензия към 02.02.2016 г., 940 са изпълнили задължението си в указания от ЗПОО срок, т.е. 93,25%. От тях 18 центъра са подали информация с нулеви стойности и всичките са проверени на мястото на упражняване на дейността им;

- 67 ЦПО не са подали годишна информация за дейността си в указания от закона срок. След дадения им седем дневен срок – 37 от тях са подали коректно исканата информация.

- На 22 центъра лицензията беше временно отнета за срок от 3 месеца, считано от датите на обратните разписки, потвърждаващи получаването на заповедите. Тези срокове поетапно изтекоха и определиха тематиката на проверките през м. юни-август. Само две лицензии са възстановени след отстраняване на допуснатото нарушение;

- 34 ЦПО са с окончателно отнети лицензии;

- 39 Центъра за информация и професионално ориентиране (ЦИПО) са подали годишната информация за дейността си през 2015 г., което е 100% от общия брой на лицензираните ЦИПО.

Всички ЦПО, подали през Информационната система на НАПОО годишна информация за дейността си през 2015 г. са проверени в рамките на месец януари 2016 г. за правилно попълване на издаваните от тях документи за професионална квалификация, сканираните изображения на които са прикачени в Информационната система.

Резултатите от тази изчерпателна проверка, направена през Информационната система на НАПОО, определиха акцента на проверките през цялата изминала 2016 г. Установено бе, че над 70% са центровете, които издават документи с допуснати грешки в реквизитите. Значимостта на този проблем бе подчертана и от влезлите в сила промени в ЗПОО от 1 август 2016 г. – чл. 40б (нов), където е регламентирано задължение на НАПОО за проверка на документите, издавани от центровете за професионално обучение, преди те да бъдат включени в регистъра на документите по чл. 38 и чл. 40 от ЗПОО като при установяване на съществени нарушения на закона и на държавния образователен стандарт за придобиване на квалификация по професия НАПОО следва писмено да уведоми центъра за професионално обучение.

Екипът на НАПОО предприе мерки за недопускане на по-нататъшни грешки от ЦПО при попълването на документите за придобита квалификация като:

- Попълнени бяха правилно реквизитите на Удостоверение за професионално обучение и Свидетелство за професионална квалификация и качени като образци на официалния сайт на Агенцията;
- Изведена бе приоритетно темата за документацията, която се поръчва, води, издава и съхранява от центрите за професионално обучение в проведените 10 информационни дни с участието на над 250 центъра от цялата страна;
- Проведено беше обучение на 15 новолицензирани центрове за професионално обучение, на което обстойно бе разяснено как се работи с информационната система и каква документация следва да се води от центъра.

Проблемът свързан с попълването на документите за придобита квалификация е с постоянен характер и направените проверки показват, че до известна степен се дължи на голямото текучество на кадри от състава на центрите за професионално обучение. Рискът от допускане на грешки при попълването на издадените документи остава висок и поради непознаването от страна на гражданите на характеристиките на документите, които трябва да получат след проведено професионално обучение/валидиране.

2. Проверки на центрове, лицензирани в периода 2000-2008 г. – непроверявани за спазване на изискванията и условията на лицензията, разпределени по години на лицензиране, съгл. IV, т. 3 от Плана за контролната дейност.

Най-честите грешки, допускани при попълването на документацията на центрите не се различават особено от констатираните в предходния отчетен период.

Направените препоръки към центрите след проверките са:

- Документи, попълнени на ръка в нарушение на разпоредбите на Раздел V „Общи изисквания към попълването, воденето и издаването на документите“ - чл. 44 от Наредба № 8 на министъра на образованието и науката, за информацията и документите за системата на предучилищното и училищното образование, в сила от 23.08.2016 г., която изисква същите да са попълнени на компютър или пишеща машина;
- В нарушение на разпоредбите на Наредба № 8 – Приложение 2, в правилниците за устройството и дейността на центрите за професионално обучение са вписани срокове за съхранение на документите, различни от указаните в приложението, а правилниците не са актуализирани от момента на лицензирането на центрите, особено с новите разпоредби на ЗПОО, влезли в сила от 1 август 2016 г.;
- Учебните планове, по които центрите провеждат обучения не са актуализирани с настъпилите промени в ЗПОО и в ДОС за придобиване на квалификация по професии. Това е видно от издаваните от ЦПО документи за професионална квалификация – свидетелства за професионална квалификация, които съдържателно отразяват учебния план – с предметите, които са изучени и хорариума, който е преподаден.

Стриктното спазване на законовата разпоредба, регламентирана в ЗПОО, да се изпращат писма до проверените центрове, за да се информират за резултатите от проверката и препоръките за отстраняване на нередовностите, дава своите положителни резултати.

На всички проверени през годината центрове са изпратени писма с указани срокове за отстраняване на констатираните при проверките нередности и представяне на доклад в НАПОО за предприетите мерки за тяхното по-нататъшно недопускане. Около 10% от центрoвете не са спазили сроковете, указани в писмата, не са предоставили обратна информация за предприетите мерки за отстраняване на констатираните несъответствия, което инициира 22 извънредни проверки за установяване на причините на това нарушение.

3. Тематични проверки

а) В изпълнение на Споразумение № ОП-1/05.01.2015 г между НАПОО и Министерството на здравеопазването за осъществяване на контрол по чл. 49в от ЗПОО на дейността на центрoвете за професионално обучение, извършващи обучение по специалностите от област на образование „Здравеопазване“ е извършена проверка на Центъра за професионално обучение „Прогрес и Знание“, гр. , който в момента на проверката провежда обучение по професията „Парамедик“, трета степен на професионална квалификация.

Направени са препоръки за подобряване качеството на обучението и успешното му финализиране в ЦПО, а именно:

- Да се актуализира учебния план като структура и съдържание съобразно влезлите в сила промени в ЗПОО и с новоприетия Медицински стандарт „Спешна медицинска помощ“;
- До приемането на Националната изпитна програма по професия „Парамедик“ – да се разработят и утвърдят от Директора на Центъра изпитните материали, по които ще се проведе държавния изпит за придобиване степен на професионална квалификация;
- Да се сключи договор със застраховател за курсистите, доколкото действащото законодателство определя задължение за сключване на задължителна застраховка „Професионална отговорност“ за лица, упражняващи медицинска професия, което би било полезно за курсистите, особено във фазата на практическото обучение, за което е сключен договор със Спешна медицинска помощ – София.

б) по жалби, питания и сигнали на граждани, организации и пр.

През 2016 г. в деловодството на НАПОО са постъпили над 20 питания, свързани със: валидност на документи за професионална квалификация, издавани от центрoвете, с грешно попълнени документи на лица, завършили различни квалификационни курсове, с различна продължителност, за неспазване графика на учебния процес, неактуализирани учебни програми и др.

Експертите на НАПОО са дали своите отговори по компетентност, след проверка на документите в информационната система на НАПОО, или след проверка на място в офиса на съответния център.

в) документални проверки, свързани с изготвяне на отговори на запитвания от Столична дирекция на вътрешните работи (СДВР), районни подразделения на МВР, съдилища, и пр. – 4 бр.

След влезлите в сила промени в Закона за професионалното образование и обучение екипът на НАПОО предприе действия по актуализиране на „Процедурата за последващ контрол на дейността на лицензираните ЦПО“ във връзка с новите текстове и разпоредби в закона. Актуализираната процедура бе приета на заседание на Управителния съвет с протокол №

05/16.11.2016 г. През 2016 година на място в офисите на ЦПО в цялата страна са направени 130 проверки в съответствие с изискванията на ЗПОО и процедурата за последващ контрол.

Акценти в контролната дейност на НАПОО за 2017 г.:

1. Проверка на издаваните от центрoвете документи за придобита професионална квалификация – за точно попълване на всички реквизити съгласно изискванията на Наредба № 8 от 11.08.2016 г. на Министъра на образованието и науката за информацията и документите за системата на предучилищното и училищно образование;
2. Проверки, свързани с работата на ЦПО с цел установяване качеството на предоставяните услуги.
3. Актуализиране на информацията в ИС на НАПОО в профилите на ЦПО по отношение на: използваната за обученията материално-техническа база, използваните преподаватели с необходимата квалификация, актуализираните учебни планове и програми с отразените изменения в ДОС за придобиване на квалификация по професии и с държавните учебни планове и програми, утвърдени от МОН.

ОБОБЩЕНИЕ:

1. Системата за „Последващ контрол на лицензираните ЦПО и ЦПО“ е важен инструмент за осигуряване на качеството на предоставяните от услуги и за превенция на възможни нарушения на нормативните документи и условията на издадената лицензия.
2. Количествените показатели за 2016 г. показват, че с наличното финансиране и ограничен експертен ресурс НАПОО успява да осъществи планирания брой проверки на място на територията на страната.
3. С цел разширяване на контролната дейност на Агенцията върху по-голям брой центрове през 2017 г., е необходимо в бюджета на НАПОО да бъдат планирани допълнителни финансови средства, както и да се обезпечи с допълнителни щатни бройки специализираната администрация, заложен в проекта на Правилник на НАПОО, представен в МОН през 2015г.
4. Използваната от НАПОО методика за събиране на годишна информация за дейността на центрoвете е работеща и надеждна, от гледна точка проследяване на дейността на центрoвете и набиране на информация във връзка със: предоставяните квалификационни услуги за лица над 16-годишна възраст в страната; търсенето на професии и специалности на пазара на труда; начина на организиране и финансиране на професионалното обучение; търсенето на услуги по професионално ориентиране, мотивиране и др.
5. Центровете работят все по-добре в Информационната система на НАПОО, допускат и грешки, но след консултиране от страна на екипа на НАПОО се справят все по-успешно.
6. Въведеният през 2016 г. нов модул в Информационната система за работа със задължителната документация – заявяване, закупуване и отчитане, позволява по-пълен контрол върху задължителната документация и по-специално върху документите с фабрична номерация, като улеснява дейността на ЦПО.

7. За улеснение на дейността на ЦПО е въведена в ИС и възможност за прикачване на Годишните доклади за самооценката на качеството по чл. 9 а и чл. 22 ал. 8 от ЗПОО;

8. Регистърът на издадените от центрoвете документи позволи да се погледне в дълбочина проблема за неправилно издаваните документи на завършилите различни курсове за професионална квалификация – удостоверения за професионално обучение по част от професия и свидетелства за професионална квалификация.

9. Текуществото сред персонала в ЦПО е една от причините за недостатъците в документацията, която центрoвете водят и съхраняват. Новоназначените служители не познават задълбочено нормативната уредба за професионалното обучение и изпитват затруднения при прилагането ѝ.

10. С информационната си дейност под формата на срещи с ЦПО по региони НАПОО допринася за повишаване капацитета на ЦПО.

3.4. МЕТОДИЧЕСКО ОСИГУРЯВАНЕ НА ДЕЙНОСТТА НА ЦПО И ЦИПО

През 2016 г. НАПОО продължи инициативата си да оказва методическа и експертна помощ на екипите на ЦПО и ЦИПО. Разширяването на мрежата от лицензирани центрoве на територията на страната доближи професионалното обучение до по-широк кръг потребители и провокира значителни усилия от страна на експертния състав на Агенцията за подобряване на методическото осигуряване на дейността на работещите центрoве по отношение спазването на действащата нормативна уредба, включително и за издаване на документи за професионална квалификация и за осигуряване на качеството на предлаганото от тях професионално обучение.

През 2016 г. освен чрез последващия контрол на дейността на лицензираните ЦПО в цялата страна и дадените препоръки в констативните протоколи и при проведените разговори с представители на ръководния и преподавателски състав на центрoвете, НАПОО оказа и друг вид методическа подкрепа - консултации за отстраняване на допуснати пропуски и нередовности, за провежданите квалификационни курсове, за организиране и провеждане на изпитите за придобиване на професионална квалификация и др. Особено ценна продължи да бъде експертната и техническа помощ, която експертите на НАПОО оказаха на персонала на центрoвете при реализиране на дейностите им, свързани с поддържане на актуална информация в Информационната система на НАПОО, както и при изготвянето и подаване на годишната информация за дейността на центъра през предходната календарна година. Новост в дейността на ЦПО за 2016 г. бе въвеждането на системата за самооценка на качеството и задължението за подаване на Годишна информация за самооценка на качеството. За справяне с тази нова задача ЦПО разчитаха на експертната помощ на НАПОО като своевременно получаваха компетентни становища по телефона, ел. поща и в преки срещи. Друга група ключови въпроси, които бяха обект на експертно-методическата помощ на НАПОО, са свързани с правилното оформяне и водене на учебната документация на институцията. За новия модул в ИС, предназначен за заявяване на задължителната учебна документация бе подготвен и предоставен на ЦПО уеббинар. За улеснение на ЦПО в модула за задължителната учебна документация е създадена възможност за т.н. „Борса на документи“ – тоест ЦПО имат възможност да обменят документи помежду си, като тези които имат излишък от даден вид документ го обявяват в ИС. По този начин се постига по-

ефективно използване на закупената задължителна документация. Според служителите на НАПОО доброто методическо осигуряване е сериозна предпоставка за гарантиране на качеството на предлаганите услуги в лицензираните ЦПО и ЦИПО.

За улесняване на кандидатите за лицензиране, както и за кандидатите, които желаят допълване на лицензията си с нови професии и специалности в сайта на НАПОО в създаденото меню „За кандидатите за лицензиране“ информацията периодично се допълва и актуализира. През 2016 г. в меню „Методически материали за лицензиране на ЦПО“, е добавен един нов материал „Методическо указание за разработване на учебни планове и учебни програми за професионално обучение“. Целта на този материал е да бъдат подпомогнати кандидатите за лицензиране при изготвяне на планове и програми за професионално обучение в съответствие с промените в ЗПОО, които са в сила от 1.08.2016 г. През 2016 г. продължи практиката центровете с активна лицензия да бъдат своевременно информирани за промени в нормативната база – в ЗПОО, в СППОО, в ДОС и в други документи, свързани с тяхната дейност. За целта на сайта в меню – „За лицензираните институции“ се публикувани методически материали, подпомагащи дейността на центровете при прилагане на актуализираната нормативна уредба за системата на ПОО. Публикувани са основните промени в ЗПОО, които се отнасят до дейността на ЦПО и а също и „Методическо указание за разработване на учебни планове и учебни програми за професионално обучение“, както и Годишен календар за дейността на ЦПО, улесняващ центровете при подготовката на регулярните си дейности. Редовно се публикуват съобщения в рубриката на сайта на НАПОО - „Новини“, които имат отношение към дейността ЦПО/ЦИПО.

През 2016 г. НАПОО продължи дейността си за подобряване работата на ЦПО чрез провеждане на информационни дни в цялата страна. На тях се дава полезна и актуална информация за настъпилите промени в Закона за ПОО и тяхното отражение в дейността на ЦПО и новостите в ИС на НАПОО – напр. разширяване на модула в ИС за заявяване на „Задължителната учебна документация“, попълвана от ЦПО с добавяне на процедура по унищожаване на задължителната документация с фабрична номерация. През годината са проведени 10 информационни срещи в гр. Смолян, Видин, Бургас, София, Варна, Самоков, Благоевград, Хасково, Велико Търново и Карлово, на които са присъствали представители от над 200 центъра за професионално обучение. През 2016г. НАПОО стартира нова инициатива - информационни дни, предназначени за новолицензираните ЦПО с цел превенция на допусканите грешки при издаване на документи, правилно заявяване и водене на документация, регулярно въвеждане на информацията за проведените обучения в ИС на НАПОО и др. Проведеният на 13.12.2016г. информационен ден в заседателната зала на НАПОО е посетен от представители на 15 ЦПО от гр. София.

ОБОБЩЕНИЕ:

1. ~~Постигнатите резултати показват, че~~ С наличното финансиране и експертен ресурс НАПОО успява да осъществява ~~всеобхватно и качествено~~ и методически дейности ~~осигуряване на~~ дейността на лицензираните ЦПО и ЦИПО.
2. В резултат на проведените от експертите консултации и оказана методическа помощ на кандидатите за лицензиране през 2016 г. качеството на подадените документации е значително подобро.

3. Работата на НАПОО по лицензиране на ЦПО и ЦИПО се осъществява при спазване на пълна достъпност за фирмите и организациите – кандидати за лицензиране. Критериите, процедурите, изискванията и формулярите за кандидатстване са публикувани на електронната страница на НАПОО в специализираната рубрика „За кандидатите за лицензиране“.

4. За лицензираните ЦПО и ЦИПО на електронната страница на НАПОО в специализираната рубрика “За лицензираните институции“ се публикуват актуални методически материали в подкрепа дейността на центровете, получили лицензия.

5. Проведени са 10 информационни дни, на които са присъствали представители от 200 центъра за професионално обучение.

РАЗДЕЛ 4. ПРОУЧВАНЕ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ ОПИТ И ДОБРИТЕ ПРАКТИКИ В ОБЛАСТТА НА ПРОФЕСИОНАЛНОТО ОБРАЗОВАНИЕ И ОБУЧЕНИЕ И ТЯХНОТО АДАПТИРАНЕ, С ЦЕЛ ТРАНСФЕР НА НАЦИОНАЛНО НИВО

За постигане на Оперативна цел 4 в Плана на НАПОО са включени поредица от дейности, свързани с участието на НАПОО във: европейски мрежи; работни срещи и семинари, конференции, организирани от европейски институции и организации; изпълнение на Плана на Европейската мрежа за обмен на информация, опит и експертиза в областта на ПОО – проект ReferNet България; инициативи по прилагане на НКР и Секторни квалификационни рамки; подготовка за въвеждане на Система за трансфер на кредити в ПОО (ECVET); в международни проекти и в проекти, финансирани по оперативните програми.

4.1. УЧАСТИЕ НА СЛУЖИТЕЛИ НА НАПОО В ЕВРОПЕЙСКИ МРЕЖИ И РАБОТНИ ГРУПИ/КОМИСИИ КЪМ ЕВРОПЕЙСКАТА КОМИСИЯ

И през 2016 г. служители на НАПОО продължиха активно да участват като представители на България в работата на:

- Европейската мрежа за създаване и развитие на Европейска система за трансфер на кредити в ПОО;
- Европейската мрежа за развитие на политиката в областта на ориентирането през целия живот;
- Европейската мрежа за осигуряване на качеството в ПОО;
- Консултативната група към ЕК по въпросите на Европейската квалификационна рамка и на валидирането на резултати от неформално и самостоятелно учене;
- European Skills, Competences, Qualifications and Occupations (ESCO) към Европейската комисия;
- Работна група Европа 2020 за професионално образование и обучение 2016-2018.

Целта на мрежите и на работните групи е обмен на информация и опит, идентифициране и трансфер на успешни политики и практики в сферата на ПОО. Всяка мрежа функционира

като платформа за споделяне, дискутиране и адаптиране на добри практики в съответната тематична област.

Участието на експерти от НАПОО в тези мрежи обогатява практиката на институцията и допринася за подобряване на индивидуалното и организационното изпълнение на ключовите функции на Агенцията, свързани със:

- - разработване на ДОС за придобиване на квалификация по професии, съответстващи на изискванията, залегнали в Препоръката за създаване на „Европейска система за трансфер на кредити в ПОО“;

- - методическо подпомагане на центрoвете за професионално обучение, които предлагат обучения за придобиване на квалификация по професия или част от професия чрез валидиране на знания, умения и компетентности, придобити чрез информално и неформално учене; осигуряване на качеството в професионалното образование и обучение и др.

Конкретните ползи от участието на НАПОО в дейността на европейските мрежи и инициативи за отчетната година могат да се систематизират в следните направления:

- Обогатяване на експертния опит в дейността на НАПОО по отношение описанието на професионалните квалификации чрез прилагане на подход, ориентиран към „единици резултати от ученето“;

- Подпомагане на експертите по професионална квалификация с методически материали за подобряване на методологията за разработване и преработване на ДОС за придобиване на квалификация по професии въз основа на подхода „единици резултати от ученето“;

- Запознаване с актуалните тенденции в развитието на ПОО за квалификациите на пето ниво по ЕКР и повишаване на информираността за съществуващите общи знания, умения и компетентности, които да бъдат интегрирани в ДОС за съответните професии от СППОО;

- Подпомагане развитието на експертния потенциал на НАПОО с материали за обмен на добри практики, свързани с политиките в сферата на ориентирането през целия живот.

4.2. УЧАСТИЕ НА НАПОО В РАБОТНИ СРЕЩИ И СЕМИНАРИ, ОРГАНИЗИРАНИ ОТ ЕВРОПЕЙСКИ ИНСТИТУЦИИ И ОРГАНИЗАЦИИ

През отчетния период експерти от НАПОО участваха в следните работни семинари и срещи, организирани от европейски институции и организации:

- Втора среща на Работна група Европа 2020 за професионално образование и обучение 2016-2018, Брюксел, Белгия;

- „Adult Skills Conference 2016“ (Конференция за уменията на възрастни 2016), част от „1st European Vocational Skills Week“ (Първата Европейска седмица на професионалните умения), организирана от Европейската комисия, гр. Брюксел, Белгия;

- Европейски бизнес форум и Заключително събитие на Европейската седмица на професионалните умения, организирани от Европейската комисия, гр. Брюксел, Белгия;

- Втори учебен форум за политиките при дефиниране и описване на резултатите от учене за професионалните квалификации в системата на професионалното образование и обучение – организирана от CEDEFOP, гр. Солун, Гърция;

- Годишна пленарна среща на участниците в общоевропейската мрежа за обмен на опит и експертиза в областта на професионалното образование и обучение ReferNet, организирана от Европейския център за развитие на професионалното обучение (CEDEFOP), гр. Солун, Гърция

- Партньорски форум по мрежата ReferNet, организиран от CEDEFOP, гр. Рим, Италия;

- Партньорски форум по мрежата ReferNet, организиран от CEDEFOP, гр. Рим, Италия;

- Четиринадесета Годишна пленарна среща по мрежата ReferNet, организирана от CEDEFOP, гр. Солун, Гърция;

- Среща (Newcomers workshop) на новите екипи, участващи в мрежата ReferNet, организирана от CEDEFOP, гр. Солун, Гърция;

- Третата среща на групата ESCO на 12 декември 2016 г., гр. Брюксел, Белгия;

- Семинар в рамките на EQF Advisory Group към ЕК на тема „Как да идентифицираме и оценим уменията и компетентностите на бежанците“, гр. Хага, Холандия‘

- 38 работна среща на EQF Advisory Group към ЕК в гр. Брюксел 7-8.12.2016 г.‘

- Регионален семинар на тема: „Промоция на ученето чрез работа и разработване на съвместни професионални стандарти“, организиран от Югоизточно-европейската мрежа за професионално образование и обучение (SEEVET-Net), гр. Белград, Сърбия‘;

- Седми годишен ECVET форум „Гъвкави пътища към професионални умения“ и 17-та среща на ECVET Users’ Group, организирани от Европейската комисия, гр. Рим, Италия ;

- Семинар по проект „Развитие на прилагането на информационните технологии и информацията за пазара на труда в услугите по професионално ориентиране“, финансиран от Cedefop, гр. Брюксел, Белгия;

- Петнадесета среща на ECVET Users’ Group, организиран от Европейската комисия, гр. Брюксел, Белгия;

- Работна визита по проект „Занаятчийското обучение като втори шанс – Chance It“, гр. Осло, Норвегия;

- Опознавателна визита на работна група в рамките на проект „Дуално обучение в България“ в гр. Виена, Австрия, под домакинството на Търговската камара на Австрия.

4.3. УЧАСТИЕ В ЕВРОПЕЙСКАТА МРЕЖА ЗА ОБМЕН НА ИНФОРМАЦИЯ, ОПИТ И ЕКСПЕРТИ „REFERNET“

НАПОО е национален координатор за Европейската мрежа за обмен на информация, опит и експертиза в областта на професионалното образование и обучение ReferNet за периода 2016–2019 г.. ReferNet е общоевропейска мрежа за обмен на опит и експертиза в областта на професионалното образование и обучение, създадена през 2002 година от Европейската агенция за развитие на професионалното обучение – CEDEFOP. Целта на дейностите в

мрежата е предоставяне на информация за националните политики в професионалното образование и обучение, анализ на текущото състояние и представяне на предложения за развития в контекста на общоевропейските насоки в съответната област.

През 2016 г. НАПОО са изпълнени успешно заложените в годишния план дейности – изготвени бяха „Политически доклад за ПОО в България“, доклад за характеристиките на ПОО и статистическа информация за 2016 г., „ПОО в България“, кратък информационен материал „Спотлайт – характеристики на ПОО в България“, 5 новини предназначени за сайта на CEDEFOP. Подготвена е статия на базата на проучване за съществуващите публични мерки/програми в областта на ПОО в Р България, насочени към възрастни лица, търсещи убежище и/или хуманитарни мигранти с цел интеграцията им на пазара на труда. Направено е ежегодното изследване относно мобилността на обучаеми в начално професионално образование и обучение. Проведени са две регионални (в Русе и Пловдив) и 1 национална конференция (в София), на които са представени възможностите за използване на информацията колекционирана от всички партньорски страни, участващи в мрежата ReferNet, които се публикуват на интернет страницата на CEDEFOP, вкл. и резултатите и проучванията за България.

4.4. ПОВИШАВАНЕ НА ПРОЗРАЧНОСТТА И СЪПОСТАВИМОСТТА НА ПРОФЕСИОНАЛНИТЕ КВАЛИФИКАЦИИ И УЛЕСНЯВАНЕ НА МОБИЛНОСТТА НА ОБУЧАВАНИ И НА ЗАЕТИ ЛИЦА

Специализираната администрация на НАПОО продължава да работи за подобряване на прозрачността и сравнимостта на професионалните квалификации и подпомагането на редица мерки с цел стимулиране на трудовата мобилност в Европейския съюз. Същевременно Агенцията с различни средства съдейства за популяризиране значението и ползите от внедряването на европейските инструменти в ПОО и тяхното приложение в национален контекст.

В рамките на обученията и консултациите на работните групи по преработване на ДОС, експертите от НАПОО продължиха практиката за разясняване на функциите, ролята и значението на Националната квалификационна рамка (НКР) за повишаване на прозрачността и съпоставимостта на квалификациите и за начина на нейното интегриране в стандартите за професионална квалификация.

Успешно беше проведена и пилотна ДАКУМ сесия, чиято цел е определяне на резултатите от учене при професии, за които няма разработени предходни ДОС.

При разработването/преработването на проектите на ДОС, НАПОО методически подпомага работните екипи, като продължава активно да координира синхронизирането на знанията, уменията и компетентностите в отделните проекти на ДОС с нивата на знания (теоретични и/или фактологически), умения (познавателни и практически) и компетентности (лични и професионални), съдържащи се в НКР.

.....

В подкрепа на постигането на по-голяма прозрачност на квалификациите на европейско ниво НАПОО оказва съдействие на Министерство на образоването и науката чрез предоставянето на становища за професии с регулирано образование и обучение в Р България, за подпомагане на взаимната оценка на регулираните професии в държавите членки и в помощ на сравнителната оценка от Европейската комисия на изискванията,

свързани с достъпа до и упражняване на определени професионални дейности в рамките на ЕС.

През 2016 г. НАПОО активно участва и в проекти съвместно с МОН и ЦРЧР в подкрепа на създаването на Национален регистър на квалификациите и Национална база данни за образователни и квалификационни възможности.

Със създаването на Регистъра се цели постигане на по- добра прозрачност, разбираемост и съпоставимост на съществуващите квалификации в България и в другите държави членки на ЕС и по- добра информираност с пряка полза за гражданите, вкл. учащи, търсещи работа, заинтересованите страни (органи по признаване на квалификации, институции в системата на образованието и обучението, работодатели, социални партньори, публичен и частен сектор).

От своя страна Националната база данни за образователни и квалификационни възможности обединява всички варианти за учене по нива 1-8 по НКР, като предоставя информация относно конкретните обучения (образователни опции) и институциите, които ги предлагат.

През календарната 2016 г. в изпълнение на своята координираща функция, НАПОО продължи да инициира дискусии относно необходимостта от нови допълване на нови професии и специалности за един приоритетен на национално и европейско ниво сектор – ИКТ, в резултат на което в Списъка на професиите за професионално образование и обучение (СППОО) по чл. 6 от ЗПОО беше включена нова професия „Приложен програмист“ с трета степен на професионална квалификация и съвместно с Българската асоциация на софтуерните компании (БАСКОМ) беше разработен проект на ДОС за придобиване на квалификация по професията, който е утвърден и публикуван на интернет-страницата на НАПОО.

4.5. СЪЗДАВАНЕ НА УСЛОВИЯ ЗА ВЪВЕЖДАНЕ НА СИСТЕМА ЗА ТРАНСФЕР НА КРЕДИТИ В ПОО (ЕСVET)

През 2016 г. НАПОО продължи активно да развива дейности по подготовка за въвеждане на Система за трансфер на кредити в ПОО (ЕСVET). Целта на Европейската система за кредити в ПОО е да се улесни трансферът, признаването и натрупването на оценени „резултати от ученето“ на лица, които желаят да придобият професионална квалификация. Основната част от дейностите на НАПОО по въвеждането на ЕСVET са свързани с разработване/актуализиране на ДОС за придобиване на квалификация по професии, както и на „Методически указания“, които да съдействат за прилагането на единен национален подход при разработване на ДОИ и за обособяване на „единици резултати от учене“ за всяка конкретна професия от СППОО. На базата на този подход във всяка единица се описват освен съответните знания, умения и компетентности, и критериите, условията за провеждане на оценяването и средствата за оценяване. Сътрудничеството между НАПОО и МОН, което се проявява в различни дейности и инициативи – експертни срещи, дискусии в ЕК, дискусии в УС на НАПОО, планиране на нови проектни дейности по тестване на Системата за трансфер на кредити в ПОО и др., подпомогна по-бързото му прилагане в практиката. Всички тези дейности допринесоха за своевременното актуализиране на методологията за разработване на ДОС, в синхрон с промените в ЗПОО от 25.07.2014 г. и 29.07.2016 г., като това се явява сериозна предпоставка за въвеждането на Европейската система за трансфер на кредити в ПОО (ЕСVET)

Друг важен аспект от дейността на НАПОО е изпълнението на функциите ѝ на национална координационна точка (НКТ) по въпросите на въвеждането на Европейската система за кредити в ПОО.

Като НКТ Агенцията изпълни следните основни задачи:

- Сътрудничество с другите компетентни национални институции по провеждане на инициативи по разпространение и подкрепа на ECVET на национално, секторно и местно ниво;
- Създаване на платформа за обмен на актуална информация и на опит между заинтересованите страни;
- Идентифициране и създаване на мрежа от ползватели на ECVET на секторно, национално и европейско ниво;
- Координиране и съгласуване на процеса на сътрудничество при прилагането на ECVET;
- Осигуряване на единни насоки за тестването и прилагането на ECVET – процедури и механизми за описание на квалификациите, въз основа на „резултати от ученето“; групиране на резултатите от ученето в „единици резултати от ученето“; признаване, натрупване и трансфер на резултати от ученето и др.;
- Установяване на контакти и периодично обменяне на информация с други национални точки за координация, свързана с въвеждането на европейските инструменти и принципи в ПОО – EQF, EQAVET, НКР и др

Горепосочените задачи на НКТ през 2016 г. Агенцията изпълни чрез участието на служители от НАПОО в седмия Европейски форум за ECVET в Рим, Италия, участие на експерт в СЕДЕФОП, в семинар за създаване общоевропейско „Ръководство за дефиниране на резултати от ученето при описание на квалификациите“, участие в другите европейски мрежи - EQF, EQAVET. Дейността на НАПОО като НКТ се популяризира и чрез специализираната рубрика на интернет-страницата на Агенцията, която е посветена на европейските инструменти и политики. В нея и през 2016 г. се публикуват документи, разработки по проекти, информация за дейности и събития, свързани със Системата за трансфер на кредити в ПОО, както и на другите европейски инструменти в ПОО. В тази посока НАПОО активно се включи и в редица семинари, свързани с развитието на ECVET системата и практически насоки за учебните мобилности, организирани от ЦРЧР, споменати в т. 1.1. от доклада. През 2016 г. е издадена информационна брошура, посветена на ECVET, а във връзка с мобилностите експертите на Агенцията подготвиха публикации за научно-методическото списание „Професионално образование“, издавано от "Аз Буки". Преструктурирането на ДОС в „единици резултати от ученето“ е предпоставка за улесняване на процедурите по валидиране на знания, умения и компетентности, придобити чрез неформално и самостоятелно учене, както и за създаване на гъвкави квалификации за пазара на труда.

С тази цел експертите от НАПОО съвместно с външни експерти актуализираха т.нар. „общи единици резултати от ученето“ (напр. Здравословни и безопасни условия на труд, Организация на труда, Комуникация и чужд език, Работа с информационни и комуникационни технологии и др., Инициативност и предприемачество, Икономика) с

различни нива на сложност на знанията, уменията и компетентностите за отделните степени на професионална квалификация, което ще подпомогне трансфера, признаването и натрупването на оценени „резултати от ученето“. Информацията по тази дейност е подробно описана в т. 3.1. на доклада.

Чрез тази основна дейност НАПОО даде принос за създаването на необходимите условия за преработване на проектите на ДООС чрез подхода „единици резултати от ученето“ и допринесе за натрупване на полезен експертен опит за предстоящото разработване на проект на „Наредба за условията и реда за присъждане, натрупване и трансфер на кредити в ПОО“, както и за усвояването от обучаваните на ключовите компетентности, успоредно с придобиването на специфичните за всяка професия компетентности, необходими за упражняване на професията.

4.6. УЧАСТИЕ НА НАПОО КАТО ПАРТНЬОР В ПРОЕКТИ, ФИНАНСИРАНИ ПО ПРОГРАМИ НА ЕС - ПРОГРАМАТА ЗА УЧЕНЕ ПРЕЗ ЦЕЛИЯ ЖИВОТ, ПРОГРАМА „ЕРАЗЪМ +“ И ДР.ПРОГРАМИ

Дейността на НАПОО по международни проекти, финансирани по европейски програми през 2016 г., е ориентирана по посока на следните цели, насочени към подпомагане процеса на модернизиране на системата на ПОО:

- Внедряване на общи европейски инструменти и принципи като ЕКР/НКР и ECVET, валидиране и признаване на неформално и самостоятелно учене, прилагане на Референтната рамка за осигуряване на качеството в ПОО, Европас и др.;
- Идентифициране, адаптиране и популяризиране на инструменти, насочени към професионално ориентиране и кариерно развитие;
- Усъвършенстване на методологията за описване на „единиците резултати от ученето“ при разработване на ДООИ за придобиване на професионална квалификация;
- Допълване на СПОО с нови професии/специалности и създаване на възможности за професионално образование и обучение по тях;
- Популяризиране на ПОО на национално и международно ниво;
- Подобряване квалификацията на преподавателите от системата на професионалното обучение;
- Повишаване на компетентностите на заетите лица в определени професионални сектори.

През 2016 г. задачите на НАПОО в рамките на всички проекти са изпълнявани при спазване на планираните срокове и графици, в съответствие с изискванията за качество на разработените материали и крайните продукти.

Постигнатите резултати по отделните проекти са:

1. „Проучване на опит и добри практики при внедряване на европейските политики и инструменти в подкрепа на Ученето през целия живот“, финансиран по програма „Еразъм+“, Ключова дейност 1, 2016-1-BG01-KA102-023349 Exploring experience and

good practices in the implementation of European policies and instruments to support Lifelong Learning (under the Erasmus + project)

Резултати:

В периода 17- 21 октомври 2016 г. се проведе първата учебна мобилност на 8 експерти на НАПОО в гр. Атина, Гърция на тема: “Европейската квалификационна рамка (EQF) и Европейската система за кредити в професионалното образование и обучение (ECVET)”. Обучението е в пряка връзка с функциите на НАПОО като националната координационна точка за ECVET и подкрепата, която оказва в тази област на национално, секторно и местно ниво. Придобитият в резултат на мобилността ценен експертен опит ще намери отражение в подобряване на методологията за разработване на Държавните образователни стандарти и прилагането на ECVET принципите в България. Това ще създаде предпоставки за въвеждането на национална система за натрупване и трансфер на кредити в професионалното образование и обучение, която ще осигури на гражданите по- гъвкави възможности за придобиване на квалификации, включително и на такива от висшето образование.

2. „Европейски алианс на секторните умения в областта на обучението и стажуването за продавач-консултанти в здравеопазването, помощните технологии и здравословното хранене“ - H-care, Секторна програма „Леонардо да Винчи“, дейност „Разработване на иновации“, приключил през 2016 г., 540170-LLP-1-2013-1-TR-LEONARDO-LMP - H-Care: “Launching of Sector Skills Alliance for Training &

Проектът включва сравнителен количествен и качествен анализ на националните констатации, свързани с нуждите от обучение и пропуски, със знанията и компетенциите на настоящите и потенциални продавач-консултанти в сферата на здравеопазването. H-CARE предлага единна обучителна програма на основата на системата ECVET. Целевите групи са безработни дипломирани възрастни (лица над 18 години), които търсят работа в секторите на здравословното хранене и здравеопазването.

3. Coach@Work: EQAVET система за признаване, валидиране и акредитиране на знания, умения и компетентности, придобити от доставчици на подкрепена заетост за хора с увреждания, Програма ЕРАЗЪМ+, Ключова дейност 2: Стратегически партньорства, 2014-1-BG01-KA202-001529 COACH@WORK: EQAVET System for recognition, validation and accreditation of skills, knowledge and competencies of supported employment providers for people with disabilities

За първи път на територията на Европа ще бъде акредитирана програма за професионално образование и обучение в областта на подкрепената заетост, което е и един от основните ангажименти на НАПОО като партньор в проекта. През 2016 г. специалността „Консултант по подкрепена заетост“ с трета степен на професионална квалификация беше включена към професия 762010 „Посредник на трудовата борса“ от СППОО. Ще бъде проведено обучение под формата на тренировъчен курс на минимум 140 доставчици на подкрепена заетост. Предвижда се в рамките на инициативата да бъдат привлечени 20 лица с увреждания, които да се възползват от постигнатите резултати.

Проектът „COACH@WORK“ ще продължи да допринася за усъвършенстването на услугите по подкрепена заетост в Австрия и Испания, а в България и Турция тази система ще бъде пилотно въведена.

4. IEE/13/BWI/686/SI2.680174 BUILD UP Skills EnerPro, Програма „Интелигентна енергия – Европа“, Инициатива „Build Up Skills”

В отговор на нарасналите нужди на строителния сектор от увеличаване броя на квалифицираните работници в областта на интелигентните решения за енергийна ефективност, проектът BUILD UP Skills EnerPro има за цел да:

- Дефинира, анализира и опише необходимите технологични компетенции, свързани с най-разпространените решения за ЕЕ и ВЕИ в сградите с помощта на новосъздаден Център за знания за енергийна ефективност и ВЕИ в сградите;
- Направи преглед на ДООИ и инициира необходимите промени;
- Разработи и лицензира нови програми за обучение, включващи новите технически компетенции;
- Създаде капацитет за професионално обучение на преподаватели.

Очаква се тези дейности да доведат до реални обучения и сертифициране на строителни работници и специалисти по новите програми, като заложената цел е най-малко 250 сертифицирани работници, заедно с 50 сертифицирани преподаватели, обучени само от партньорите по проекта в рамките на срока на неговото изпълнение. Освен това, проектът ще подобри институционалната организация в системата на професионалното обучение, като ще се опита да запълни празнината в продължаващо професионално обучение на преподавателите и ще допринесе значително за изпълнение на предложените дейности във всички приоритетни области, заложен в Националната пътна карта, разработена и приета в първия етап от инициативата BUILD UP Skills.

5. eCF Alliance, №562364-EPP-1-2015-1-IT-EPPKA2-SSA e-CF Multistakeholder partnership driving ICT professional up-skilling and pick up of employability (e-CF Council)

Проект eCF Multistakeholder partnership driving ICT professional up-skilling and pick up of employability (eCF Council) е насочен към ИКТ компаниите и ИКТ професионалистите и има за цел да изгради стабилна мрежа от релевантни заинтересовани страни в ИКТ сектора (обучителни и сертифициращи организации, секторни организации и компании, държавни органи, имащи отношение към професионалното образование и обучение). В рамките на проекта ще бъдат разработени единни ИКТ учебни програми за придобиване на 15 компетентности от eCF, ще се въведе единна професионална квалификация, базирана на ESCO и ще се разработи модел на сертифициране на ИКТ компетенции, базиран на компетентностните стандарти на eCF. По този начин ще се намерят общи подходи между специалисти и предприятия за наемане на работна сила.

6. DOC Умения с насоченост в областта на цифровите технологии: продължаване на моите професионални изследвания, 2015-1-BG01-KA202-014326 “DOC– Digital Orientation Competences: continuation of my professional studies”

Проектът цели адаптиране на иновативен инструмент за професионално ориентиране за младежи, като ще се разработи информация съдържаща характеристики, възможности за обучение, възможности за реализация по 300 професии и ще се адаптира специализирана веб-базирана платформа, включваща инструментариум за самооценка и насочване към тях.

По този начин ще бъде създадено пространство за обмен на знания между експерти и консултанти в областта на професионалното ориентиране.

7. RefuNEET, 2016-2-NO02-KA205-000780 „Career guidance for young refugees– escaping NEET status with good counselling towards training and employment“, Erasmus+ Youth, KA2 Strategic Partnership

Проектът е насочен към ранна оценка на компетентностите на младите бежанци (15-29 години), съчетана с ефективно кариерно ориентиране и консултиране с цел да се избегне състоянието, познато с английския термин „NEET“- „млад човек, който не е част нито от сферата на образованието, нито от тази на заетостта или на обучението", и предоставяне на възможността да станат конкурентоспособни бъдещи служители. Ще бъдат разработени методи, средства и процедури за идентифициране и признаване на основни умения и ключови компетентности на младите бежанци, придобити чрез неформално или самостоятелно учене, независимо от контекста и обучителните "пътеки"

ОБОБЩЕНИЕ:

1. Възможността експертите от НАПОО да представят страната в европейски мрежи, в международни форуми и проекти увеличава експертизата на институцията относно развитието на националната система на ПОО и поставя високи изисквания, насочени към разширяване функциите на Агенцията, които имат отношение към популяризирането и прилагането на политиките на ЕС в сферата на ПОО в България.
2. През 2016 г. НАПОО продължи активно да създава контакти с национални и чуждестранни партньори за инициране и включване в нови проектни дейности, финансирани по програми на ЕС.
3. Проектите са насочени към проучване и решаване на проблеми с приоритетно значение в областта на ПОО в национален и европейски контекст – нови умения, дуално обучение, квалификация на преподавателите и др.
4. НАПОО продължи да се утвърждава като авторитетен партньор, предпочитан от широк кръг институции в страната и извън България.
5. Обхватът на тематиката и постигнатите резултати по проектите са доказателство за развитието на експертния капацитет и за нарастване престижа на Агенцията на национално и международно ниво.
6. Европейското сътрудничество и реализирането на проекти по национални програми има приоритетно значение за НАПОО като национална институция за координиране на дейностите в ПОО.

РАЗДЕЛ 5: ПОВИШАВАНЕ НА ПРОЗРАЧНОСТТА И ПУБЛИЧНОСТТА НА УСЛУГИТЕ ПО ПРОФЕСИОНАЛНО ОБУЧЕНИЕ НА ВЪЗРАСТНИ И ПРОФЕСИОНАЛНО ОРИЕНТИРАНЕ

За реализирането на Оперативна цел 5 в Плана на НАПОО са включени следните дейности:

5.1. УСЪВЪРШЕНСТВАНЕ НА РАБОТАТА С ИС НА НАПОО

Въведеният нов модул в Информационната система за заявяване, закупуване и отчитане на задължителната документация позволява по-добър контрол, вкл. върху документите с фабрична номерация, като по този начин улеснява дейността на ЦПО и спестява технологично време. Въведеният през 2016 г. нов модул в Информационната система за работа със задължителната документация – заявяване, закупуване и отчитане, позволява по-пълен контрол върху задължителната документация и по-специално върху документите с фабрична номерация, като улеснява дейността на ЦПО.

През 2016 г. в Информационната система на НАПОО е добавен нов модул – подаване на отчети и протоколи от ЦПО за унищожаване на документи с фабрична номерация и е въведена нова функционалност за отчитане на документите от задължителната документация. Новата функционалност дава възможност да се проследява движението на документите, заедно с качените файлове към съответния документ; да се търси документ по фабричен номер или част от него и да се проверява историята му, както и да се проверяват свободните документи, налични в ЦПО. Добавен е и модул за заявяване, закупуване и отчитане на задължителната документация, което от своя страна позволява по-добър контрол върху документацията на ЦПО и улеснява дейността на централите, спестявайки технологично време.

С оглед промените в ЗПОО от август 2016 г. се подготвя задание за разработване на нов модул към Информационната система, чрез който ще се улеснят служителите, на които е възложено да извършват проверка в ИС на НАПОО дали обучението или валидирането, за които е издаден съответният документ, е извършено при спазване на изискванията на ЗПОО и на съответния държавен образователен стандарт за придобиване на квалификация по професия (в изпълнение на чл. 40б от ЗПОО). Това ще се извършва преди свидетелства за професионална квалификация (и за валидиране), издавани от ЦПО, преди да бъдат включени в регистъра с издадените документи.

Като цяло наличните към момента опции за справки в Информационната система улесняват работата на експертите от НАПОО във връзка с мониторинга и последващия контрол на дейността на лицензираните центрове. Богатата информация за лицензираните ЦПО и ЦИПО, поддържана в информационната система, осигурява прозрачност на дейността на Агенцията и на централите, дава възможност на институциите, бизнеса и гражданите да се информират за предоставяните от тях услуги. Потребителите могат да получат директно информация за предстоящите курсове и да се включат в тези, които отговарят на изискванията и желанията им. Системата позволява на НАПОО да следи дейността на ЦПО и извършва контрол върху тяхната дейност от ИС (преглед на „Правилник за устройство и дейността на ЦПО“ и неговото съответствие с нормативната уредба, „Учебни планове и програми“ и тяхното съответствие с изискванията на Рамкови програми на МОН и ДОС).

Заявленията за издаване или за изменение на издадена лицензия, както и задължителните документи, вече втора поредна година се подават по електронен път през ИС на НАПОО.

Като резултат от последователната работа на експертите от Агенцията и през 2016 г. постоянно се провеждат обучения на представители на ЦПО за работа с ИС; всички фигуриращи в регистъра центрове поддържат активен статус в ИС.

Интерес представляват някои параметри на ИС (към 31.12.2016 г.):

- В системата работят 1495 оператори на данни (потребители с право да въвеждат и/или променят данни в системата), от тях:
- **26** администратори от НАПОО (18 от тях служители на НАПОО, плюс външни специалисти);
- **342** експерти;
- **1127** администратори от ЦПО.

Данните за работата в ИС за периода 2010–2016 г. са представени в следната таблица:

Служители	Време за работа със системата от въвеждането ѝ в експлоатация - 01.01.2010 г. до 31.12.2015 г.	За 2012 г.	За 2013 г.	За 2014 г.	За 2015 г.	За 2016 г.
Администратори (НАПОО)	4037 часа 18571 сесии	420 часа 2821 сесии	496 часа, 3077 сесии	439 часа 4979 сесии	894 часа 4879 сесии	732 часа 4638 сесии
Експерти (НАПОО)	245 часа 1547 сесии	7 часа 44 сесии	53 часа 323 сесии	61 часа 368 сесии	118 часа 782 сесии	122 часа 1299 сесии
Администратори (ЦПО)	65162 часа 82396 сесии	12453 часа 44 сесии	15929 часа 44668 сесии	13115 часа 33971 сесии	16859 часа 47236 сесии	16788 часа 61077 сесии
Експерти (ЦПО)	32 часа 106 сесии	11 часа 48 сесии	16 часа 41 сесии	1 часа 9 сесии	2 часа 9 сесии	4 часа 17 сесии
Общо:	69476 часа 186141 сесии	8511 часа 19114 сесии	12880 часа 32846 сесии	30393 часа 81687 сесии	5292 часа 17877 сесии	17647 часа 67039 сесии

От данните може да се направи изводът, че ИС работи и обслужва ЦПО, гражданите, бизнеса и др. заинтересовани страни. Увеличението на часове и сесии се дължи на увеличени брой потребители с право да въвеждат и/или променят данни в системата. Средната продължителност на сесиите е 15,79 минути, а средният брой сесии на ден е 183,63 (при база 365 дни).

Посочените данни показват, че ИС работи успешно. Голямата база от информация и данни осигурява възможност за задълбочен анализ на системата на професионалното обучение на лица, навършили 16 години не само от НАПОО, но и от други институции и организации – АЗ, МТСП, МОН, БСК и др. социални партньори.

През 2016 г. в Информационната система са добавени следните нови модули за:

- Подаване на заявка и отчитане на задължителните документи по Наредба № 8 на МОН за информацията и документите за системата на предучилищното и училищното образование към НАПОО;
- Подаване към НАПОО на отчети и протоколи за унищожаване на документи с фабрична номерация;
- Подаване на годишен доклад за самооценка на качеството съгласно чл. 22, ал. 8 от ЗПОО към НАПОО.

Подаването на тези данни по електронен път към Агенцията улеснява ЦПО, пести им време и средства и НАПОО разполага с актуална информация за състоянието и дейността на ЦПО.

5.2. РАЗШИРЯВАНЕ НА ИНФОРМАЦИОННАТА ДЕЙНОСТ НА АГЕНЦИЯТА

Основен инструмент за популяризиране на политики, проекти, дейности, както и за разпространяване на полезна за гражданите, клиентите и партньорите информация е Интернет страницата на НАПОО.

Към Интернет страницата се поддържа рубрика, достъпна само за членовете на УС на НАПОО, където се публикува информация за предстоящи заседания.

Голяма част от рубриците в сайта – регистри, справки др. черпят информация от ИС на НАПОО, която се предоставя в реално време.

От справките за посещенията в сайта на НАПОО може да се направи изводът, че най-голям интерес има към услугата за „проверка на издаден от ЦПО документ за професионална квалификация“ и към рубриката със „Списъка на професиите за професионално образование и обучение“.

НАПОО изготви печатни издания на част от указанията, инструкциите и процедурите, които традиционно публикува на електронната си страница.

Всички заседания, на УС на НАПОО и на експертните комисии, се използват за дискусии и за популяризиране на полезна информация – не само за членовете на ЕК, но и за институциите, които те представляват.

Продължава да се ползва фейсбук профила на НАПОО като инструмент за най-бързо достигане до потребителите.

При необходимост за информиране на различни целеви групи се използва ел. поща (напр. за информиране на ЦПО за изтичащи важни срокове).

Продължава публикуването на статии и новини във вестник Аз-Буки и изданието „Професионално образование“ на издателство Азбуки.

Като част от дейностите в партньорската мрежа РеферНет се поддържа интернет страница (refernet.bg) , където освен важна за системата и за НАПОО информация съществува възможност партньори, ЦПО, професионални гимназии да публикуват информация за добри практики и др.

Информационните дни, семинарите, организирани от ЦРЧР, семинарите и конференциите, организирани от НАПОО по РеферНет, международните работни срещи по проекти и др. се използват за информиране за полезни инструменти, популяризиране на дейностите инициирани от НАПОО, а и за получаване на обратна връзка от обучаващи институции, граждани и др.

През 2016 г. НАПОО активно работи с медиите и със социалните мрежи с цел популяризиране дейността на Агенцията.

5.3. ПОДДЪРЖАНЕ НА ИНТЕРНЕТ СТРАНИЦА НА НАПОО С ПОДОБРЕНИ ПАРАМЕТРИ ЗА ПРЕДОСТАВЯНЕ НА ИНФОРМАЦИЯ НА ГРАЖДАНИТЕ И БИЗНЕСА

НАПОО поддържа актуална информация в Интернет страница на Агенцията през 2016 г. – публикуват се във възможно най-кратки срокове предстоящи събития, промени в нормативната база, полезна за ЦПО, ЦИПО и гражданите информация.

На Интернет страницата се поддържат публичните регистри съгласно ЗПОО (на лицензираните ЦПО и ЦИПО, на заличените и отнети лицензии, както и на документите за професионална квалификация издавани от ЦПО), както и указания как се поддържат и могат да се ползват регистрите.

Поддържа се рубрика за административното обслужване на гражданите съгласно изискванията на Наредбата за административното обслужване – за предоставяне на достъп до обществена информация и за административните услуги предоставяни от НАПОО. Публикувани са данни за контакт с всеки от служителите на НАПОО, както и списък с членовете на Управителния съвет и на експертните комисии.

Публикуват се СППОО с всички заповеди за изменение и допълнение на списъка, Държавни образователни стандарти за придобиване на квалификация по професии, критерии и процедура за лицензиране и документи за отнемане на лицензията, както и много полезна информация за организиране на професионално обучение от ЦПО. Специален акцент се поставя на инструкции, статии и указания, разработени при констатиране на често срещани грешки в работата на ЦПО или при наличие на повтарящи се запитвания от граждани.

На електронната страница се поддържа рубрика с актуална информация за проектите, в които НАПОО е партньор, както и рубрика свързана с дейността на НАПОО като Национална контактна точка по ECVET - Препоръката.

Електронната страница на агенцията има много добра посещаемост, както от ЦПО така и от граждани и други заинтересовани лица. Това може да се види от таблицата, която дава информация за брой сесии, потребители и показвания на интернет страницата.

Сравнителна таблица за броя потребители и показвания на електронната страница на НАПОО

Период	Потребители	Показвания на страницата
25.01.2016 – 31.12.2016 г.	147 595	742 059
01.07.2015 – 24.01.2016 г.	30 043	358 719
01.01.2015 – 30.06.2015 г.	8 346	63816

ОБОБЩЕНИЕ:

1. През 2016 г. НАПОО и екипите на голяма част от ЦПО и ЦИПО поддържат и използват активно данните в ИС.
2. Информацията в ИС е актуална и полезна, и необходима не само за дейността на НАПОО, но и за други институции и организации, имащи отношение към ПОО.
3. Рубриките на електронната страница на НАПОО осигуряват прозрачност и достъп до актуална информация и данни в областта на ПОО, ориентирана към широк кръг потребители.
5. През 2016 г. НАПОО продължи да предоставя подходяща и полезна за ЦПО, гражданите, институциите и бизнеса информация – чрез електронната страница на Агенцията, като методически материали, новини за събития, свързани с дейността на агенцията, пресконференции, съобщения за медиите и др.

РАЗДЕЛ 6: РАЗВИТИЕ И ПОДОБРЯВАНЕ КАЧЕСТВОТО НА АДМИНИСТРАТИВНОТО ОБСЛУЖВАНЕ, ДЕЛОВОДНАТА И АРХИВНАТА ДЕЙНОСТ, ПРИЛАГАНЕ НА АНТИКОРУПЦИОННИ МЕРКИ И ПРЕДОТВРАТЯВАНЕ КОНФЛИКТ НА ИНТЕРЕСИ

6.1. КОНТРОЛ ПО КОМПОНЕНТИТЕ НА ФИНАНСОВОТО УПРАВЛЕНИЕ И КОНТРОЛ

Системите за финансово управление и контрол в Агенцията имат за цел да се осигури законосъобразно управление на финансовите ресурси на Агенцията, опазване на активите и информацията на Агенцията, недопускане на финансови нарушения и грешки във функционирането на администрацията, достоверност на счетоводната информация на Агенцията, осигуряване на своевременна и надеждна информация, с цел вземане на правилни решения при управление на финансите в агенцията и осигуряване на прозрачност и възможност за проследяване на решенията и действията, свързани с изразходване на бюджетните средства.

Системите за финансово управление и контрол включват задължителни контролни дейности регламентирани чрез вътрешни правила и процедури, като разделяне на отговорностите,

система за двоен подпис, предварителен контрол за законосъобразност, процедури за пълно, вярно, точно и своевременно осчетоводяване на всички операции, правила за управление на човешките ресурси и др.

Вътрешните правила на Агенцията са обект на текущ мониторинг и при констатиране на промени в нормативната база се актуализират. Те се променят се и при констатиране на затруднения или пречки в нормалното функциониране на Националната агенция за професионално образование и обучение.

През 2016 г. са актуализирани Вътрешните правила за работните заплати, Вътрешните правила за организацията и контрола на административното обслужване в НАПОО, разработен е Ред за достъп до публичните регистри. Така описаните правила са утвърдени със заповеди на председателя на агенцията и са сведени до знанието на екипа на НАПОО. Разработена е нова Номенклатура на делата със срокове за съхранение и Вътрешни правила за дейността на учрежденския архив на НАПОО, които са съгласувани с Централен държавен архив и ще бъдат внедрени в дейността на НАПОО от началото на 2017 г.

Своевременно се осъществява контрол по изпълнение на плана и заповедите на председателя, както и текущи контролни проверки на изпълнението на поставените за изпълнение задачи.

За успешната работа на служителите се поддържа материалната база в добро състояние, като е направен ремонт на работните помещения, закупени са допълнително стелажи за архива. Информационните ресурси и офис техниката се поддържат и периодично се диагностицират от външен изпълнител. Закупени са два нови мобилни компютъра и 2 мултифункционални устройства.

Попълнен е въпросника за оценка на СФУК, като получената обща оценка е най-високата, а именно „много добра“.

6.2. ФИНАНСОВА ДЕЙНОСТ

Дейността на НАПОО и през 2016 г. се финансира със средства от държавния бюджет и от приходи от лицензионните такси.

Държавната субсидия се изразходва изцяло за възнаграждения и социални осигуровки на щатния персонал и за текуща издръжка на административната дейност.

Приходите от лицензиране на ЦПО се изразходват за възнаграждения на външните експерти, членовете на УС, членовете на ЕК, командировки и др. дейности свързани с качествено провеждане на лицензионните процедури. През 2016 г. бюджетът на НАПОО е 645 257 лв. (при утвърден бюджет 620 000 лв. и допълнително получено разрешение за капиталов разход в размер на 60 000 лв.). Приходите от такси по процедури за лицензиране през годината са в размер на 307 000 лв.

През 2016 г. са извършени разходи с бюджетни средства за следното:

- Възнаграждения на персонала, нает по трудови и служебни правоотношения – 237 432 лв.;
- Възнаграждения по извънтрудови правоотношения – 126 831 лв., включващи възнаграждения на членовете на УС, възнаграждения на членовете на ЕК и външни

експерти по лицензионни процедури, възнаграждения на външни експерти по разработване и рецензиране на ДОС и др.;

- Задължителни осигурителни вноски от работодателя (вкл. ДОО и здравно-осигурителни вноски) - 74 923 лв.
- Текуща издръжка – материали, външни услуги, командировки и други разходи – 140 287 лв.;
- Капиталови разходи – 65 121лв., включващи закупуване на автомобил, 2 мултифункционални устройства и 2 лаптопа.

През 2016 г. по международни проекти са получени 118 025 евро, и са усвоени средства в размер на 104 769 евро.

Направен е ремонт на работните помещения, така че да се улесни съхраняването на работни документи и поддръжката на оборудването.

6.3. АДМИНИСТРАТИВНО ОБСЛУЖВАНЕ

Административното обслужване в Агенцията е организирано в съответствие с Наредбата за административно обслужване, Наредбата за вътрешния оборот на електронни документи и документи на хартиен носител, нормативните документи по Закона за електронното управление и се осигурява от отдел „Административно, правно и финансово обслужване“, подпомагани от дирекция „Професионална квалификация и лицензиране“. Утвърдени са принципите на добро управление, непрекъснато подобряване на качеството на административното обслужване, прозрачност и откритост на действията на администрацията. Тези принципи характеризират процедурите и технологиите, обезпечавачи административната дейност и административното обслужване в НАПОО.

Контактът с клиентите на НАПОО се осъществява по всички възможни канали за връзка: телефон, факс, електронен адрес (napoo@navet.government.bg), страница във Фейсбук, писма по пощата и консултации в Агенцията.

Комуникацията на служителите от Агенцията с потребителите на предлаганите услуги, се осъществява в съответствие с изискванията на „Хартата на клиентите“, която е публикувана на интернет страницата на Агенцията.

Служителите на Агенцията спазват етичните правила и поведение при обслужването на клиентите. Няма направени оплаквания и подадени жалби по повод некомпетентно и лошо администриране. Осигурява се максимална прозрачност и осведоменост на достъпен за всички клиенти език. Налице са множество положителни отзиви относно обема на предоставяната информация, срока за отговор, любезното отношение, проявявано от служителите както от отдел АПФО, така и от всички останали служители.

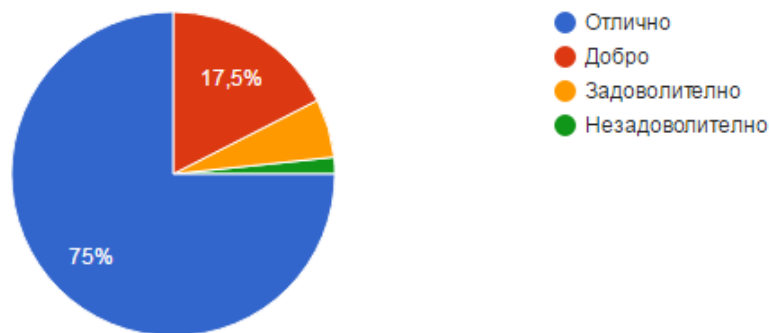
Не са постъпвали оплаквания по повод нарушаване на стандартите за обслужване и администриране. Работи се по подобряване на работата на администрацията и ориентиране на дейността ѝ в по-голяма степен към външните клиенти или потребители.

Две жалби са постъпили в Агенцията през 2016 г., с кореспонденция продължила и през 2016 г. е свързана с качеството на услуга, предоставена от ЦПО, като НАПОО е направила проверки и е подготвена поредица отговори до жалбоподателя.

През 2016 г. е подготвена и публикувана онлайн анкетна карта за проучване на удовлетвореността на кандидатите за лицензиране от административното обслужване в НАПОО. От попълнените 125 анкети е видно, че над 75% от анкетираните дават отлична оценка на обслужването, 17,5% дават добра оценка. 84% от попълнените анкетата считат, че служителите на НАПОО са изключително компетентни, 79,2% - внимателни, 71% - ентузиазирани при изпълнение на задълженията си.

Каква е вашата обща оценка за обслужването, което получихте от НАПОО?

(120 отговора)

Попълнените анкетата дават много висока оценка на практиката НАПОО да провежда информационни дни в страната, да публикува на интернет - сайта указания, инструкции и други методически документи. Разширените възможности на Информационната система се оценяват положително не само от служителите на НАПОО, но и от представителите на ЦПО, тъй като чрез ИС се улеснява администрирането на дейността в ЦПО.

Преобладават препоръките, насочени към осъществяване на последващ контрол върху по-голям брой лицензирани институции. В резултат на заявени чрез анкетното проучване потребности за повече информация са подготвени указания за недопускане на грешки при попълване на документите за професионална квалификация на обучените лица, разработване на система за качество и др., които са издадени на листовки и са публикувани на интернет страницата на НАПОО. Заявено е желание от ЦПО да се публикуват новини на сайта при промяна в нормативната база, което НАПОО прави във възможно най-кратки срокове, вкл. и с обяснение какво следва лицензираните институции да направят.

С цел осигуряване бърза връзка с различни потребители на информация се поддържа и редовно актуализира фейсбук профил на Агенцията.

В изпълнение на Закона за администрацията и Наредбата за административния регистър, редовно се поддържа актуална информация в регистъра на административните структури и регистъра на административните услуги от определени със заповед на председателя

служители. Ежегодно определените служители попълват и отразяват актуалната информация в регистрите в определените срокове.

За календарната 2016 г. са обработени с деловодната система на Агенцията следните документи: 905 входящи преписки; 610 изходящи преписки; 500 заповеди; 197 договора.

С въвеждането на уеб базираната деловодна система документите, свързани с лицензирането на Центрове за професионално обучение, Центрове за информация и професионално ориентиране и изменение на лицензията с допълване на нови професии и специалности на Центровете за професионално обучение се оформят в преписки /досиета/.

С въвеждането на системата през 2016 г. са регистрирани 84 документа в регистър ЦИПО, 1423 документа в регистър ИЦПО и 2138 документа в регистър ЦПО.

Съгласно Закона за достъп до обществена информация в интернет сайта на Агенцията е публикувана информация за реда за предоставяне на такава информация както и формуляри на заявления. Съгласно Вътрешните правила, отговорни за достъпа до обществена информация са служители в НАПОО – началник отдел АПФО, главен експерт в дирекция ПКЛ и главен специалист от отдел АПФО.

През 2016 г. е постъпило едно заявление за достъп до обществена информация, съгласно Закона за достъп до обществена информация. На електронния адрес на НАПОО се получават множество запитвания и въпроси, свързани с дейността на агенцията, които автоматично се завеждат в деловодството и насочват за изпълнение/отговор.

6.4. ПРИЛАГАНЕ АНТИКОРУПЦИОННИ МЕРКИ И ПРЕДОТВРЯВАНЕ КОНФЛИКТ НА ИНТЕРЕСИ

Тенденция в дейността на НАПОО е устойчивото развитие на положителните практики във връзка с ограничаване на корупционния риск. Осъществяват се планираните мерки за недопускане на корупционни практики в дейността на Агенцията. Въведен е ротационен принцип при възлагане на процедурите за лицензиране и изменение на издадена лицензия и при проверки на ЦПО от служителите на Агенцията. Прави се преглед на текущите лицензионни процедури във връзка с риск за възникване на корупционна практика и за превенция и противодействие на корупцията.

Проверките при провеждане на последващ контрол и при лицензиране на ЦПО (ЦИПО) се осъществяват винаги от двама експерти.

След анализ на корупционния риск и в изпълнение на плана за дейността на НАПОО за 2016 г. е организирано и проведено обучение за служителите на НАПОО на тема „Предотвратяване на корупцията и недопускане на конфликт на интереси“.

С оглед прозрачно управление и отчетност между ръководството и служителите в НАПОО се провеждат ежеседмични срещи, на които се представят примери и добри практики свързани с корупционния риск. Всички външни експерти и членове на ЕК, ангажирани в лицензионните процедури подписват декларации за липса на конфликт на интереси.

През 2016 г. няма постъпили сигнали срещу служители на агенцията за корупционни действия.

Значително е повишена отчетността на Агенцията пред обществото чрез предоставяне на електронни административни услуги и електронна система за обратна връзка, както и чрез поддържането на актуални регистри на страницата на НАПОО и актуални данни в ИС на НАПОО. Регистърът на лицензираните ЦПО се поддържа в съответствие с изискванията за публичност, прозрачност, свободна и честна конкуренция в областта на услугите за обучение на възрастни в страната. Информацията в регистъра на лицензираните ЦПО и ЦПО регистъра на издадените и отнетите лицензии и регистъра на издаваните от ЦПО документи за професионална квалификация се актуализира в реално време на база на въведените данни в Информационната система на НАПОО.

6.5. ПОДОБРЯВАНЕ НА ОРГАНИЗАЦИЯТА В ПРОЦЕСА ПО УПРАВЛЕНИЕ НА РИСКА В ОПЕРАТИВНАТА ДЕЙНОСТ НА АГЕНЦИЯТА

Въведените в НАПОО правила и процедури до голяма степен допринасят за ограничаване и намаляване на рисковете, идентифицирани в риск-регистъра на НАПОО. Поддържането на квалификацията на служителите вкл. и на управленския капацитет са предпоставка за последователни действия, недопускащи риск в дейността на НАПОО.

Извършват се системни дейности по планиране и докладване – всяка седмица (оперативки), месечно и на три месеца (по отношение на финансовата дейност на НАПОО), на 6 месеца (отчет за степента на изпълнение на утвърдените политики и програми), за полугодieto и за края на годината (ежегоден план и съответно доклад за дейността на НАПОО), в рамките на които се прави и анализ на работата и се планират мерки при констатиране на трудности.

Системата за двоен подпис, финансовия контрол преди поемане на задължение и извършване на плащане са част от механизмите за недопускане на риск, които се прилагат в НАПОО съгласно Закона за финансово управление и контрол в публичния сектор.

Редът за съгласуване на подготвяните в НАПОО становища, доклади, писма и др., определени и във вътрешните правила за докуменооборот предотвратяват допускане на грешки.

Сериозен риск за 2016 г. представляваше същественото изменение на нормативни актове (ЗПУО, ЗПОО, ДОС и др.). Активното участие на представители в НАПОО в процеса на разработването им, както и ангажирането на юрист при разработване и актуализиране на вътрешни документи освен по-голямо натоварване на служителите не доведе до допускане на грешки или затруднение в услугите, предоставяни от НАПОО.

Коректното планиране, на базата на предишен опит, на бюджета за 2016 г. доведе до изпълнението му в рамките на утвърдения проектобюджет, вкл. и благодарение на запазване на тенденцията, свързана с устойчивост в броя кандидатстващи за лицензиране институции.

Офис техниката се поддържа в добро състояние и се подновява след перидични прегледи, вкл. и с участието на двете фирми, с които НАПОО има договор за абонаментно обслужване. През 2016 г. са закупени нови лаптопи, мултифункционални устройства, направен е ъпгрейд на компютрите на 10 работни места за да се предотврати прекъсване на работния процес поради повреди и аварии. Двукратно през годината беше създадена ситуация на повишен риск в резултат на злонамерено проникване през ел. поща на служител, която беше овладяна с активното съдействие на служителите на НАПОО и благодарение на бързата реакция на фирмата предоставяща абонаментно обслужване.

Подновяват се системите за защита на техниката, вкл. антивирусните програми, въпреки това остава рискът от непозволено проникване в информационните системи.

За недопускане на рискове при командироването на служителите на НАПОО във връзка с провеждане на контрола на ЦПО/ЦИПО извън София е закупен нов автомобил.

С цел недопускане на нарушения от страна на ЦПО във връзка с промените в законодателството, на сайта на НАПОО се публикува във възможно най-кратки срокове информация за очакваните или случилите се промени, както и кратка инструкция как това ще засегне дейността на НАПОО и на ЦПО/ЦИПО.

С оглед недопускане публикуване на некоректна информация, статиите на сайта на НАПОО се публикуват след двустепенен контрол – от прекия ръководител и от представител на ръководството на НАПОО.

6.6. ПОВИШАВАНЕ НА АДМИНИСТРАТИВНИЯ КАПАЦИТЕТ НА НАПОО

Развитието на административния капацитет и през 2016 г. е насочено към повишаване равнището на професионалните знания, умения и квалификация и постигане на по-високи резултати при изпълнение на служебните задължения от служителите в администрацията на НАПОО.

Провеждането на периодични оперативки и работни срещи на различни нива, въведената практика за информирането на всички служители относно дискусии, доклади, публикации, свързани с дейността на НАПОО и функциите на държавната администрация, провеждането на „методически дни“ допринасят за поддържане на компетентността на служителите и за постигането на съгласувани и значими цели и изпълнение на поставените задачи в срок и с професионализъм.

През годината е направен анализ на потребностите от обучение и развитие на персонала. На тази база е разработен План за обучение на служителите от НАПОО през 2016 г., като обученията са заложили и в личните планове за обучение на служителите.

Към 31.12.2016 г., в обучения, организирани от Института по публична администрация, са участвали 5 служители в общо 4 курса (Прилагане на административнопроцесуалния кодекс /за неюристи/, Съвременни инструменти в управлението на хората, Практически проблеми на административните нарушения и наказания/ за неюристи, Въведение в държавна служба).

Всички експерти от Дирекция „Професионална квалификация и лицензиране“, както и специалистите от отдел „Административно, правно и финансово обслужване“, отговарящи на телефоните на НАПОО, участваха в обучение за подобряване на уменията за коректно и ясно предоставяне на информация, подготвяне на информационни материали (статии), завладяващо представяне на презентации пред различна аудитория.

Както в т. 6.4. е посочено служителите на НАПОО участваха в обучение на тема: „Предотвратяване на корупцията и недопускане на конфликт на интереси“.

През 2016 г. НАПОО стартира изпълнението на проект за осъществяване на 4 мобилности на служителите на НАПОО, финансиран по програма Еразъм+ (Гърция, Австрия, Испания и Латвия). Осъществена е първата мобилност в Гърция, включваща обучение и срещи с

институции, ангажирани в процедурата за въвеждане на кредити в системата на ПОО. Информация за проекта е представена и в т.4.1. на доклада.

Обученията, на които служителите са преминали, са допринесли за това НАПОО да подобрява качеството на услугите, предоставяни за гражданите и бизнеса, както и за постигане на повисоки стандарти и променящи се изисквания и очаквания към държавната администрация, посочени в „Стратегията за развитието на държавната администрация 2014-2020 г“. Към досиетата на служителите се прилагат всички допълнителни сертификати, доказващи развитието и повишаването на компетентностите им.

Съществено значение за повишаване на компетентността на служителите има и участието им в международни проекти и работни групи към ЕС. Срещите с експерти от други страни допринасят не само за разширяване на знанията, свързани с политики и практики в ПОО от други държави и трансферирането на някои от тях в България, но допринасят за повишаване на самочувствието и мотивацията на служителите.

За поредна година Агенцията участва в програмата „Старт на кариерата“. Назначените двама служители бързо се адаптираха в работната атмосфера и активно се включиха в изпълнение на възложените им задачи.

В края на 2016 г. общият брой на служителите в администрацията на агенцията е 21, от които **16** са държавни служители, назначени по служебни правоотношения и 5 служители са назначени по трудови правоотношения. Служителите са разпределени в специализирана администрация (дирекция „Професионална квалификация и лицензиране“) – **13** служители и обща администрация (отдел „Административно, правно и финансово обслужване“) – **5** служители. Общият брой на жените е **16**, а на мъжете – **5**. Всички служители в специализираната администрация са с магистърска степен, като в общата администрация освен началника на отдела има още един служител с магистърска степен.

Оценяването на служителите за 2016 г., като елемент на системата за развитие на професионалните умения и квалификацията на служителите в администрацията, е успешно. То е проведено съгласно изискванията на „Наредбата за условията и реда за оценяване на изпълнението на служителите в държавната администрация“. Проведени са трите етапа на оценяване – съгласуване на работните планове, междинни срещи, заключителни срещи. Служителите, подлежащи на атестиране и получили оценка от атестирането са **16**. От тях **3** са с оценка „изключително изпълнение“, 11 са с оценка „изпълнението надвишава изискванията“ и **2** с оценка „изпълнението напълно отговоря на изискванията“.

Трудовите и служебните досиета на всички служители се водят и съхраняват съгласно нормативните изисквания.

През 2016 г. няма промени в ръководството на Агенцията и в структурата на НАПОО.

През изминалата година с цел подобряване на професионалните умения на всеки служител на НАПОО като висококвалифициран, компетентен и отговорен, продължи практиката с включването в специфични дейности (които не са част от рутинните дейности на служителите) – напр. организиране и модериране на събития, представяне на НАПОО в работни групи на високо ниво (национално и международно), обучения и др.

Големият брой промени в нормативните документи, регулиращи системата на ПОО в България, и допълнителните функции на НАПОО наложиха включването на всички експерти в междуведомствени работни групи за разработване на стратегически или нормативни документи. Разработените проекти и направените предложения са оформяни и обсъждани с участието на всички служители от дирекция ПКЛ и на ръководството на НАПОО.

Продължи и практиката за включване на двама служители на НАПОО във всяка една междуведомствена работна група - както с цел постигане на висока експертиза в работата им, така и за взаимозаменяемост.

По време на методическите дни или при провеждане на регулярните оперативки се обсъжда очакваното въздействие при въвеждане на нови дейности, механизми, инструменти – както в рамките на НАПОО, така и спрямо гражданите, обучаващите институции, социалните партньори, ЦИПО. Наличието на такава предварителна неформална оценка мотивира в по-голяма степен служителите да прилагат конкретния инструментариум, предотвратява инвестирането на човешки и финансови ресурси в дейности, от които ще има минимален ефект, а и помага служителите да се подготвят по-добре за очакваните въпроси от страна на клиенти и експерти.

Беше направена ротация на служителите в агенцията на различни работни места, като това се очертава като подходяща практика за повишаване на компетентността им, но и като принос към подобряване качеството на предлаганите услуги.

Социалната ангажираност на ръководството и през 2016 г. е основно е свързана с осигуряване спазването на изискванията на Закона за здравето и Закона за здравословни и безопасни условия на труд. Провеждат се първоначалните и периодичните инструктажи, спазва се забраната за тютюнопушенето на работните места. Проведени са профилактични прегледи на всички служители. Направен е анализ на заболяемостта на служителите. Изпълнени са препоръките на Наредбата за минималните изисквания за осигуряване на здравословни и безопасни условия на труд при работа с видеодисплей.

6.7. ЕЛЕКТРОННО УПРАВЛЕНИЕ

НАПОО предлага електронни услуги, достъпни чрез Интернет страницата на Агенцията - справка за завършени професионални обучения в ЦПО от физическо лице, Справка за издаден от ЦПО документ, удостоверяващ професионална квалификация или професионално обучение, проверка на статута на ЦПО/ЦИПО (с активна, прекратена или отнета лицензия), предстоящи курсове за ПК.

Подаването на заявление за лицензиране/изменение на лицензията се осъществява двуетапно, като първият етап е подаване на заявлението чрез информационната система (ИС), като данните се акумулират във формуляра за лицензиране. Също така има възможност за прикачване на всички необходими документи – учебни планове и програми, договори за наетите бази, автобиографии на преподавателите, правилници за вътрешния ред, платежни нареждания и др. документи свързани с процеса на лицензиране. След извършване на тези дейности може да се разпечатват попълнените онлайн данни, като разпечатаните документи се прилагат към заявлението за лицензиране, което постъпва на хартиен носител в агенцията. В резултат на интегрирането на деловодната и информационната система на НАПОО

попълнените заявления за лицензиране постъпват в Деловодната система директно след приключването им в Информационната система. Изготвените от експертите документи в рамките на процедурата по лицензиране се експортират от деловодната към информационната система, като по този начин се създава „електронно досие“ на всеки кандидат за лицензиране, а и се намалява риска от грешки при регистриране на документите. Все още се изисква подаване на хартия на заявлението за лицензиране, формуляра и приложенията към него, като датата на подаване се счита за начало на тримесечния срок, в който се осъществява процедурата по лицензиране.

Освен информацията, която ЦПО въвеждат в ИС на НАПОО за целите на лицензирането, те трябва да въвеждат регулярно данни за провежданите обучения вкл. и за издадените документи.

Публичният регистър на издадените документи за професионално обучение/професионална квалификация от ЦПО е една от най-често посещаваните рубрики в Интернет страницата на НАПОО. С оглед промените в ЗПОО от август 2016 г. се подготвя задание за разработване на нов модул към Информационната система, чрез който ще се улеснят служителите, на които е възложено да извършват проверка в ИС на НАПОО дали обучението или валидирането за които е издаден съответният документ е извършено при спазване на изискванията на ЗПОО и на съответния държавен образователен стандарт за придобиване на квалификация по професия (в изпълнение на чл. 40б от ЗПОО).

Данни от ИС на НАПОО с уебсървиз се предоставят на информационната система на Агенция по заетостта, като по този начин се облекчава работата на служителите на АЗ свързани с проверка на статуса на ЦПО (статус на лицензията, лицензирани професии, заявена материална база за обучение по теория и практика и др.). Аналогично от базата данни на Агенция по заетостта се предоставят данни за обучените лица по мерките за насърчаване на заетостта.

През Информационната система продължава и подаването онлайн на заявления за откриване на процедура за промяна на обстоятелствата с възможност за прикачване на съпътстващите заявления документи.

С данни от Информационната система на НАПОО се поддържат на уебсайта на НАПОО регистрите, които НАПОО задължена да поддържа, а именно регистър на центровете за професионално обучение и на центровете за информация и професионално ориентиране и за издадените и отнетите лицензии, както и регистър на документите по чл. 38 и чл. 40 на ЗПОО, издадени от центровете за професионално обучение.

На интернет сайта на НАПОО се предоставя и информация за предстоящи курсове, която се поддържа и актуализира от самите ЦПО в ИС на НАПОО.

Данни от ИС на НАПОО (общо 5 масива) се подават към платформата за отворени данни на държавната администрация.

ОБОБЩЕНИЕ:

1. Администрацията на НАПОО е способна ефективно да управлява и контролира финансовите средства от държавния бюджет и от фондовете на ЕС за финансиране на международни проекти и да предоставя качествени услуги.
2. Финансовите средства през 2016 г. са изразходвани законосъобразно, при строг режим на икономии.
3. Програмното бюджетиране и през 2016 г. води до оптимизиране на цялостната финансова дейност на НАПОО.
4. Материалната база на НАПОО през 2016 г. се развива, условията на труд се подобряват.
5. През 2016 г. продължават активните действия за осигуряване на прозрачност в дейността на НАПОО и на лицензираните центрове.
6. Повишаването на квалификацията на служителите със собствени средства, средства от НАПОО и със средства на програма Еразъм + допринася съществено за подобряване на експертността, качеството на работа и комуникацията както с клиенти, с институции и между служителите в Агенцията.
7. Поддържаната от НАПОО база с данни е разработена и се използва за интегриране с подходящи информационни ресурси на други администрации.

РАЗДЕЛ 7. ИЗВОДИ ЗА ДЕЙНОСТТА НА НАПОО ПРЕЗ 2016 Г.

Въз основа на изготвения анализ и на постигнатите резултати от изпълнението на Плана за дейността на НАПОО през 2016 г. могат да се направят следните изводи:

- Всички функции, регламентирани в ЗПОО, се изпълняват от НАПОО с **активното участие на трипартитните й органи – УС и ЕК.**
- През 2016 г. Агенцията продължава успешно да осъществява координиращата си функция като **разширява периметъра** на институциите и организациите, с които поддържа сътрудничество по ключови въпроси на политиките за развитие на ПОО.
- Поставените в Плана за дейността на НАПОО през 2016 г. цели и дейности **успешно са реализирани**, в съответствие със заложените индикатори за изпълнение.
- Постигнатите резултати са показател за повишаване на експертния капацитет и институционален авторитет на НАПОО на национално и международно равнище.
- НАПОО продължава успешното прилагане на новия подход за разработване/актуализиране на ДОС за придобиване на квалификация по професии, съдържащи „**единици резултати от ученето**“ в съответствие с изискванията на чл. 13а от ЗПОО.
- Качеството на дейностите по реализиране на лицензионните процедури на ЦПО и ЦИПО е на **високо професионално ниво** – няма върнати от представените за разглеждане в ЕК документи и материали, провалена или нарушена процедура, неспазени срокове, жалби и сигнали за нарушения.

- **Периодичното обучение и методическото подпомагане** на външните експерти, участващи в експертната оценка на процедурите по лицензиране на ЦПО дава допълнителни гаранции за качествено и в срок провеждане и приключване на процедурите по лицензиране.

- Актуализирани са в съответствие с промените в ЗПОО от 2016 г. следните документи: критерии за лицензиране на ЦПО/ изменение на лицензия на ЦПО с допълване на нови професии и специалности, заявление и формуляр за лицензиране на ЦПО/ изменение на лицензия на ЦПО с допълване на нови професии и специалности, процедура за лицензиране на ЦПО/ изменение на ЦПО с допълване на нови професии и специалности, както и всички документи по процедурата.

- Мрежата от лицензирани институции в края на 2016 г. включва **1045** действащи ЦПО и **41** ЦИПО.

- „Процедурата за актуализиране и поддържане на Списъка на професиите за професионално образование и обучение“ се прилага стриктно по отношение на новите предложения.

- от участието на НАПОО в проекти, финансирани със средства по програми от ЕС и опитът, придобит от участието в европейските мрежи за професионално образование, обучение и професионално ориентиране, са трансферирани и адаптирани при подготовката на проекти на **актуализирани през 2016 г. нормативни актове** – Закон за професионалното образование и обучение, Рамкови програми, наредби и др.

- ИС на НАПОО създава възможности за оптимизиране на процедурите по лицензиране – както за кандидатите, така и за служителите на НАПОО, и за постигане на още по-голяма **прозрачност** на процеса.

- В Информационната система на НАПОО е добавен **нов модул** – подаване на отчети и протоколи от ЦПО за унищожаване на документи с фабрична номерация и е въведена нова функционалност за отчитане на документите от задължителната документация. Новата функционалност дава възможност да се проследява движението на документите, заедно с качените файлове към съответния документ; да се търси документ по фабричен номер или част от него и да се проверява историята му, както и да се проверяват свободните документи, налични в ЦПО.

- НАПОО продължи да предоставя **електронни услуги** на гражданите и бизнеса, а именно – справка за участието на дадено лице в квалификационен курс, проведен в ЦПО и проверка на издаден документ за професионална квалификация или професионално обучение.

- НАПОО активно се включва в изграждането на **единна среда** за обмен на информация между държавните институции чрез интегриране на ИС на НАПОО и Агенцията по заетостта и чрез предоставяне на данни към REGIX.

- Системата за последващ контрол на лицензираните ЦПО се прилага успешно и е средство за **осигуряване качеството на услугите и за превенция** на възможни нарушения на нормативната база и на условията на издадената лицензия.

- Използваната от НАПОО методика за събиране на годишната информация за дейността на центровете е работеща и достатъчно надеждна от гледна точка на мониторинг и набирането на данни, свързани с дейността им.

- Актуализирана е „Процедурата за последващ контрол на лицензираните ЦПО“, както и „Правилата за реда и условията за отнемане лицензията на ЦПО и ЦИПО“.

- Агенцията изпълнява в срок и в съответствие с изискванията за качество задачите си в рамките на **всички проекти**, в които участва. Обхватът на тематиката и постигнатите резултати са показател за системното развитие на **експертния капацитет** на администрацията на НАПОО.

- Административното управление се извършва в съответствие с **действащото законодателство, законите и подзаконовите актове**, както и съответстващите на тях вътрешни документи. Вътрешно-нормативната база е предпоставка за предвидимост в развитието и за прозрачност в дейността на Агенцията. Системата за финансово управление и контрол е инструмент за икономично, ефективно, ефикасно управление и разпределение на финансите в Агенцията.

- НАПОО продължи да развива различни обучетелни дейности за повишаване на **професионалната компетентност** на служителите от администрацията.

РАЗДЕЛ 8. ПРИОРИТЕТИ В ДЕЙНОСТТА НА НАПОО ПРЕЗ 2017 Г.

През 2017 г. НАПОО, като координираща институция на национално ниво, ще насочи дейността си в следните приоритетни направления:

1. Осигуряване на качество и ефективност на професионалното образование и обучение посредством разработване/актуализиране на ДОС за придобиване на квалификация по професии, провеждане на последващ контрол на дейността на лицензираните институции, провеждане на методически дейности, с ЦПО, включително и новолицензираните.

2. Подобряване на възможностите за достъп до професионално обучение чрез разширяване на мрежата от лицензирани ЦПО на територията на страната и актуализиране на Списъка на професиите за професионално образование и обучение с търсени на пазара на труда професионални квалификации

3. Подобряване на системата на професионалното образование и обучение, в контекста на ученето през целия живот чрез методическо подпомагане на ЦПО в процедурите по валидиране на професионални знания, умения и компетентности, придобити чрез неформално и информално учене и своевременно актуализиране на регистрите на ЦПО и ЦИПО – чл. 42, т.14 от ЗПОО.

4. Засилване участието и отговорностите на всички заинтересовани страни за осигуряване на специалисти с необходимата за икономиката квалификация чрез заседанията на ЕК и Управителния съвет на НАПОО, в които ще се дискутират въпроси по ключови за системата на ПОО теми.

ИЗПОЛЗВАНИ СЪКРАЩЕНИЯ:

НАПОО – Национална агенция за професионално образование и обучение
ПОО – Професионално образование и обучение
ЦПО – Център за професионално обучение
ЦИПО – Център за информация и професионално ориентиране
УЦЖ – Учене през целия живот
ИС – Информационна система
ДБ – Държавен бюджет
ДОС – Държавни образователни стандарти
РУ – Резултати от ученето
ЕРУ – Единици резултати от ученето
СППОО – Списък на професиите за професионално образование и обучение
ЕК – Експертна комисия
ЗПОО – Закон за професионалното образование и обучение
ЗА – Закон за администрацията
ЕКР – Европейска квалификационна рамка
НКР – Национална квалификационна рамка
СКР – Секторна квалификационна рамка
МТИТС – Министерство на транспорта, информационните технологии и съобщенията
МТ – Министерство на туризма
ППО – Продължаващо професионално обучение
ОПАК – Оперативна програма „Административен капацитет”
ОП „РЧР“ – Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси”
ОП НОИР – Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж”
АЗ – Агенция по заетостта
МОН – Министерство на образованието и науката
МТСП – Министерство на труда и социалната политика
МИ – Министерство на икономиката
ЦРЧР – Център за развитие на човешките ресурси